

Dr. Lav Mazzura.

Zagreb, 28. marta.

Jutros oko 8 sati, u svom stanu u Jurjevskoj ulici br. 27 b, umro je br. dr. Lav Mazzura, advokat i starešina Sokolske župe Zagreb i član uprave Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije.

Teška bol pritisla je našu dušu smrću čoveka, koji je odlično služio svojoj domovini, brata, koji je bio od najranije svoje mladosti istaknuti pobornik i gorljivi pristaša sokolske ideje.

osvedočeni Jugosloven učinio je velike usluge i dobra mnogim političkim optuženicima. Pokojni Mazzura bio je cenjen kao odličan pravnik. Po slovu organizovao je od sokolskih četa narodnu stražu i bio je na čelu javne bezbednosti u Zagrebu.

Pok. dr. Mazzura naročito se je istakao u sokolskom radu, kome se posvetio već od rane svoje mladosti. Bio je tada i marljiv vežbač. U Sokolstvu pk. dr. Mazzura zauzimao je najviše karike i spada u red najugled-

Dr. Lav Mazzura, član uprave Saveza SKJ i starešina Sokolske župe Zagreb.

Brat dr. Lav Mazzura ostavlja nas upravo u času, kada je naša organizacija u punom zamahu prikupljanja svih pozitivnih snaga svoga naroda, u doba, kada je naš Sokol kraljevine Jugoslavije raširio svoja krila, da pod njima bratskom ljubavlju obavije svijetu, da ojača telesnu, duševnu i nacionalnu snagu naroda, da privede svu braću slozi i jednom bratskom, sokolskom gnezdu, iz kojeg će se leći ptici Sokolici, verni sinovi Jugoslavije, budni čuvari narodnog i državnog jedinstva.

Tim lepim sokolskim idealima služio je od rane svoje mladosti verno i pokojni brat dr. Lav Mazzura. U novoj zajednici Sokola kraljevine Jugoslavije nalazio se je među onima, koji su tome radu i tim zadacima imali da daju smernice i inicijativu. Kao član uprave Saveza i kao starešina jedne među ponajvećih župa, pokojni brat dr. Lav Mazzura imao je veliku i odgovornu zadaću. On je počeo predano da služi tim zadacima u našem pomlađenom Sokolstvu, unoseći u taj rad veliku sokolsku ljubav i bratstvo, ali na tom putu požrtvovnog rada neumitna ruka sudbine prerano je prekinula nit njegovog plodnog života.

Smrću brata dra. Lava Mazzure naše Sokolstvo gubi jednoga od svojih starih, vernih i odličnih pobornika, čiji će nam rad ostati kao svetao primer u najlepšoj uspomeni.

Dragom bratu Lavu, neka je večni pokoj!

Pokojni dr. Lav Mazzura rodio se u Zagrebu 1. januara 1876., kao sin dra. Šime Mazzure poznatog hrvatskog političara i publiciste, istaknutog narodnog borca za Strossmayerovog vremena. Mazzura su stara dalmatinska porodica, čiji odveteći još i danas žive u Tijesnome kraju Sibenika. Škole pohađao je pk. dr. Mazzura u Zagrebu, gde je studirao i pravo, a koje je nastavio i završio u Pragu. Posvetio se je advokaturi. Već za rana prisnuo je književnom i političkom radu. Saradivao je u mnogim političkim i stručnim listovima: »Hrvatskoj Misl«, »Pokretu« — koje je i sam osnovao — »Obzor«, »Rečkom Novom Listu«, »Hrvatskom Sokolu« i dr. God. 1896. učestvuje u osnivanju ujedinjene srpsko-hrvatske omladine. Od g. 1910. do 1913. bio je poslanik koalicije u ugarsko-hrvatskom saboru u Budimpešti, a od g. 1910. do 1921. član zagrebačkog gradskog zastupstva. Za vreme rata bio je vojni sudija i kao

njih sokolskih radnika. U nizu raznih sokolskih funkcija bio je tajnik i starešina bivšeg Hrvatskog Sokolskog Saveza i starešina bivše Sokolske župe Fonove, god. 1919. po ujedinjenju Sokolstva. Kada se je kasnije Sokolstvo opet razdvojilo, pk. dr. Mazzura se je povukao i nije učestvovao u sokolskom radu sve do osnivanja Sokola kraljevine Jugoslavije, kada je bio imenovan članom uprave Saveza i starešinom zagrebačke župe.

Za svoj nacionalni rad bio je odlikovan ordenom Sv. Save III. stepena i Belog Orla V. stepena. U vojsci obnašao je čast kapetana u rezervi.

Povodom smrti brata dra. Lava Mazzure, uputio je Savez Sokola kraljevine Jugoslavije porodici i zagrebačkoj sokolskoj župi sledeće brzojavno saučeeće:

Porodica dr. Lava Mazzure, Zagreb.

Radi preteškog gubitka, koji je zadesio cenjenu porodicu a i čitavo naše Sokolstvo neočekivanom smrću odličnog brata Lava iskreno i bratski saučestvujemo u dubokoj boli. Njegovo imenu i njegovom spomenu večna slava!

Za Savez Sokola kraljevine Jugoslavije: Gangl.

Sokolska župa, Zagreb.

Iskreno i bratski saučestvujemo u boli radi teškog gubitka, koji nas zadesio smrću brata župskog starešine Mazzure.

Savez Sokola kraljevine Jugoslavije: Gangl.

Sokolski fond dra. Lava Mazzure.

Zagreb, 28. marta.

U petak 28. marta održala je Sokolska župa Zagreb žalobnu sednicu, na kojoj je zamenik starešine brat Franjo Schwarzwald lepim osećajnim rečima komemorirao uspomenu blagopokojnog starešine brata Dra. Lava Mazzure. Tom prilikom zaključene su i sve posmrtno počasti, koje će se iskazati pokojniku. Na predlog brata kapetana Mladena Orlušića donesen je zaključak, kojim župa osniva »Fond dra. Lava Mazzure za gradnju Sokolskog doma u Zagrebu. Župa je iz svojih skromnih sredstava votirala u taj fond 1000 Din, a članovi župe su odmah uplatili danih Din 1500. Prinosi se šalju Gradskoj štedionici ili Srpskoj banci d. d. u Zagrebu uz točnu naznaku svrhe.

Iza župske sednice održana je i žalobna sednica uprave Sokolskog društva Zagreb I., na kojoj je starešina brat Viktor Heumer toplim rečima setio se počivšeg župskog starešine. Ujedno donesen je zaključak da društvo što dostojnije učestvuje sprovodu.

Svečani poslednji ispračaj brata dra. Lava Mazzure.

Učestvovanje civilnih i vojnih vlasti, Sokolstva i brojnog građanstva. Zagreb, 30. marta.

Učestvovanje predstavnika vlasti, delegata Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije, starešinstva zagrebačke župe, društva Zagreb I. sa zastavom i društva Zagreb II. u velikom broju, predstavnika ruskog Sokola u Zagrebu, delegata od 29 društava zagrebačke župe, predstavnika mnogih društava i korporacija, rodbine, prijatelja i znanaca, ispračen je na svom poslednjem putu brat dr. Lav Mazzura.

Već davno pre određenog sata sakupilo se pred mrtvačnicom na Mirogoju veliko mnoštvo uglednog građanstva.

Uz pokojnikov odar u mrtvačnici u odelu I. klase, držali su počasnu stražu Sokoli zagrebačke župe. Na okolo bili su postavljeni mnogobrojni krasni vencu od samog svežeg cveća. Među ovima isticali su se u prvom redu rodbine, prijatelja i znanaca. Pored ovih naročito se je isticao veliki krasan venac Saveza SKJ sa natpisom na traki: Bratu Lavu — Savez Sokola kraljevine Jugoslavije. Nadalje isticali su se krasni vencu opštine grada Zagreba, Panevropske unije, zagrebačke sokolske župe, te društva Sv. Ivan Zelin i Oroslavije i još mnogo krasnih venaca i velikih buketa.

Nakon blagoslova mrtvog tela krenula je žalobna povorka prema obiteljskoj grobnici u arkadama. Iza križa stupala je vojna glazba i odred pitomaca podoficirske škole.

Savez Sokola kraljevine Jugoslavije zastupali su III. zam. starešine br. Lacko Križ, tajnik Saveza br. Ante Brozović i član savezne uprave br. dr. Hugo Werk. Sledilo je zatim starešinstvo zagrebačke župe, predstavnici iz 29 društava župe, brojno članstvo društva Zagreb I. sa zastavom i Zagreb II. Bio je lep broj braće i sestara u odorama, dok ostali u građanskom odelu sa značkom. Na čelu povorke nosila su tri Sokola krasan savezni venac. Sledili su zatim predstavnici vojnih i civilnih vlasti, društava i korporacija, pokojnikovi prijatelji i znanaci i brojno odlično građanstvo. Jedan Sokol na malom jastučiću nosio je pokojnikova odličja.

Iza lesa stupala je u dubokoj crni pokojnikova rodbina i to u prvom redu udova gđa. Vjera Mazzura, zatim sinovi Šime i Krsto, a iza njih ostala brojna rodbina. Les su pratili vojnici i Sokoli.

Pred otvorenim grobom poredali su se vojnici i Sokoli čekajući u stavu mirno dok se završi ponovni blagoslov mrtvog tela. Priušeni licaj velike boli pokojnikovih najbližih, trgao je poslednje zvukove tužne glazbene melodije.

Nemi pogled braće pratio je pokojnikov poslednji hod na večni počinak i poslednji poklič: Slava bratu dru. Lavu Mazzuri! — zaustavi se na ledenoj ploči već prekritog groba.

Našim pretplatnicima, čitateljima i oglasivačima.

Da bi »Sokolski Glasnik« što bolje poslužio svojoj svrsi i da bi naše članstvo, pretplatnici i svi prijatelji našeg lista bili što bolje upućeni o radu našeg Sokola i o svim aktualnostima u Sokolstvu uopšte, prema odluci Saveza SKJ, izlaziće »Sokolski Glasnik« sada redovito tri puta mesečno i to: 1., 11. i 21. svakog meseca.

Udovoljavajući ovim ukazanoj potrebi radi lepog širenja sokolske misli, uvereni smo, da će svi Sokoli — po svojoj sokolskoj dužnosti — kao i svi pretplatnici, čitatelji, oglasivači i prijatelji našeg lista uzajmno se pomagati da od sada još izdašnije pomognu »Sokolski Glasnik« njegovim širenjem, pretplatom i oglasima, kao i svojom aktivnom saradnjom.

Cena listu u pretplati i pojedinom broju ostaje nepromenjena.

UREDNIŠTVO I UPRAVA.

Savez Sokola kraljevine Jugoslavije primljen u Savez „Slovensko Sokolstvo“.

Prag, 24. marta (radio-telegram):

Na jučerašnjoj sednici Saveza Slovenskog Sokolstva, koja je održana u Tatranskoj Poljanci, gde se nalazi na lečenju predsednik ČOS i SSS br. dr. Scheiner, donešena je rezolucija, kojom se Savez Sokola kraljevine Jugoslavije prima kao član Saveza Slovenskog Sokolstva, jer se na osnovu svoga Statuta brine za telesno i moralno vaspitanje svoga naroda u duhu Tyrševog sistema.

Pored ostaloga donesen je na sednici oficijelni zaključak, da će članovi Saveza Slovenskog Sokolstva uzeti najvećeg učešća na I. svesokolskom sletu u Beogradu.

Sa sednice otposlani su Savezu SKJ sledeći pozdravni telegram:

Prag, 24. marta.

SAVEZU SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

BEOGRAD.

Pozdravljamo vas kao novog člana Slovenskog Sokolstva. Na zdar! Czoem! Bod zdrav! Zdravo! — Dr. Scheiner, Adam Zamoyski, Dimitrij Vergun, František Mašek, Vincenc Štěpánek.

Inž. Milenko Gavrilović:

Selo i Sokolstvo*.

Poslednjim velikim promenama, koje su se desile u Sokolstvu, ono ulazi u novu eru svoga života. Posle jedne burne i revolucionarne predratne periode, kada je Sokolstvo nosilo u sebi ideju slobode, došla je prva poratna perioda trzavica i sukoba koja se je sada završila. Po svršenom političkom jedinstvu došlo je do cepanja u sokolskim redovima i do stvaranja plemenskih organizacija, koje nisu hteli ili nisu mogle zajednički da rade. To je bio samo jedan deo, jedan mali oblik našeg unutrašnjeg nezdravog života, koji više ne postoji. Sa ukidanjem partizanstva došlo je do tešnjeg dodira među našim plemenima, a time i do uklanjanja partikularističkih tendencija i pored ostalog i do stvaranja jedinstvenog jugoslovenskog Sokolstva u kome su utonule sve zasebne ranije organizacije.

Šta je dužnost tog novog Sokola koji sada započinje svoj novi život? Po shvatanjima mnogih starih Sokola, samo u fizičkom podizanju naroda, jer je pitanje slobode i nacionalne svesti definitivno rešeno. Međutim, to je samo jednostrano shvatanje. To je samo jedna od dužnosti koju ono ima da izvrši. U zdravom telu počiva i zdravi duh, rekli su ljudi davno pre nas. To znači da se i u pitanju duše i njenom vaspitanju mora posvetiti potrebna pažnja, jer bez kulturnog podizanja i zdravog morala nema ni zdravog života. To je polje na kome Sokolstvo kao organizacija može mnogo da učini. Sokolstvo, kroz jačanje tela i duha, treba da podiže i unapređuje naš narod. Održavanje tečaja za nepismene borba protiv alkohola, borba za higijenu, koja je u našim masama nepoznata, organizovanje narodnih univerziteta, koji, ako su postavljeni na zdravu osnovu, mogu postati uspešno sredstvo za unapređenje širokih masa, — sve su to poslovi prosvetno socijalnog karaktera na kojem Sokolstvo mora da saraduje.

Postoji još jedno polje rada na kome Sokolstvo može uspešno da deluje i da bude od velike koristi, još jedna dužnost koju Sokolstvo ima da ispuni. To je ekonomsko podizanje. Ni zdravo telo, ni zdrav duh bez ekonomskog prosperiteta ne mogu dovesti jedno biće, pa ni čitav narod, do konačnog cilja, t. j. do socijalno-ekonomske pravde i time do opšteg mira i zadovoljstva. Ako se sada posmatra struktura našeg života, vidi se da selo predstavlja većinu, te je prema tome i najveći i najvažniji problem današnjice. I zato, ako Sokolstvo, ovo novo što sada počinje, ima da saraduje na eko-

* Radi važnosti i aktuelnosti ovog problema, prenosimo gornji članak u celini, kojeg je donela beogradska »Narodna Odbrana« u broju 12. od 23. o. m.

nomskom podizanju našeg naroda mora u prvom redu raditi na podizanju sela, kao osnove celoga života.

Selu je posvećena mala pažnja i ako se u njemu nalazi izvor snage cele naše zajednice. Naše selo u glavnom ima zdravu osnovu. Mnogi naši krajevi već godinama imaju samo slobodnog seljaka, malog saopstvenika dok u drugim krajevima iščekavaju odmah posle rata kmetovi. Oni postaju slobodni zemljoradnici i dobivaju potrebnu zemlju. Jasno je, da naša agrarna reforma, koja je vršena posle rata, u mnogome ne zadovoljava. Mnogi onaj, koji bi trebao zemlje a nema je, nije je dobio, ili onaj, koji je dobio nije umneo da iskoristi priliku, koja mu se pružala. To su delimični neuspesi, koji ni najmanje ne umanjuju značaj tendencije agrarne reforme, a to je stvaranje malog i zadovoljnog seljaka, čemu je ipak udaren zdrav temelj. Na žalost, to nije sve, već samo jedan deo problema. Potrebno je tu situaciju popraviti, t. j. malog seljaka, osnovu socijalne pravde unaprediti toliko, da i ona oseti blagodati prosperiteta, koga sama ne uspeva da stvori jer radi samo sa svojim sopstvenim sredstvima i svojom sopstvenom snagom.

U celom ovom kompleksu pitanja unapređenja sela, specijalno mesto zauzima polupasivno ili pasivno selo. To su naši brdski krajevi i naša golet, gde je oranice malo ili u opšte i nema. Unapređenje tih krajeva skopčano je sa velikim teškoćama kako radi same mršave prirode tako i radi prosečnog niskog stepena kulture samoga sela. Svako unapređenje vezano je za kulturu onih, na koje se to proteže kao i kod onih, koji vrše tu akciju. Čim ona ne postoji ili je mala, onda je i sama akcija spora, slaba, ili neefikasna. Vazduh se svi oni koji drukčije misle. Zato na priemr kurzevi, koji su održavani u Južnoj Srbiji, za neke zanate nisu bili uspešni? Jednostavno zato, što oni, koji su trebali da se koriste njima, nisu osećali ni potrebu, niti su imali potrebnu veru u uspeh, i što se je stalo kod prvog neuspeha. Zemljoradnička Danska napredovala je tek onda, kad je kultura počela da zalazi u mase. Ko može da ubedi onoga, koji nema vere i ne oseća potrebu da poslušate date mu savete? Poticaj odozgo ili želje masa za progresom udaraju ovome solidne temelje i time obezbeđuju i ekonomski prosperitet ovih masa.

To ne znači samo solidna škola, koja će početi odozdo, dajući na primer solidnu stručnu spremu onima, koji je polaze, jer je to dug i spor način, koji se često puta mora sprovesti i silom, putem samoga zakona. To znači i putem večite propagande i dobrim primerima stvoriti taj poticaj i buditi osećaj i želju progressa u masama, koje će ga onda početi tražiti. Neosporno je, da su rezultati prvoga načina t. j. vaspitanje iz osnove, veći i bolji ali

ROSIIA-FONSIER ♦ DRUŠTVO ZA OSIGURANJE I REOSIGURANJE ♦ BEOGRAD

isto tako i drugi način t. j. propaganda, koja će buditi interes i želju za progresom, donosi lepe rezultate samo ako je istrajna i dobro organizovana. Taj drugi put potreban je baš u novim i neformiranim zemljama u koje spadamo mi, sa našim manje ili više primitivnim selom.

Naše je selo u krizi i ta je kriza raznovrsna. Ona se ispoljava i u moralnom i materijalnom smislu i treba joj tražiti lek. Naš seljak prima izvesne navike, koje su na štetu kako moralnog tako i materijalnog njegovog života. Daleko bi nas odvelo kada bi se upuštali u njihovo nabiranje i traženje uzroka koji su do toga doveli, jer to ništa ne bi umanjilo ili ublažilo stanje, koje postoji. Selo se u ovom poratnom vremenu, kada su mnogi karakteri poljuljani i mnogi gubici i energije i nacionalnog kapitala postupili, nije posvetila nikakva pažnja i ono je živelo samo za sebe. Sada treba pomoći i pomoći mu se mora pružiti. Svako oklevanje i svako čekanje otežava njegov položaj i iziskuje veće žrtve i veće napore za njegovo popravljivanje.

Pitanje je sada, ko treba da radi na podizanju sela. Odgovor je jasan: država a i samo društvo kao socijalna ustanova. To znači oni, koji više imaju i više znaju moraju poučavati one koji manje znaju i zato trebaju njihove pomoći. Država će putem škole podizati duhovni život sela, a zgodnom privrednom politikom popravljati njegovo materijalno stanje. Ali to je samo jedan deo posla koji se mora izvršiti. Drugi deo, kad se govori baš o našem zastoalom selu, ima da izvrše oni, koji više znaju, a to je inteligencija ili varoš, gde je ona u glavnom skupljena. Posao je velik i on iziskuje pored ostalog i mnogo ljudi, koji će svojski i po utvrđenom planu da rade.

Rad ove vrste može se podeliti na pojedinačni ili na rad celih korporacija. Rad pojedinaca, kolikogod bio uspešan manji je od dobro smišljene akcije korporacija, koje sprovedu koncentraciju snaga i vrše akciju na širokoj osnovi, koja donosi i većih rezultata. Život korporacija nije kod nas dovoljno razvijen. U nas postoji dosta raznovrsnih korporacija, koje ne predstavljaju dovoljno žive organizme, koji funkcionišu bez mana. Pored toga ima jedva nekoliko čiji je cilj rad na selu. Među ovim poslednjim najvažnije je zadrugarstvo, koje, bez obzira na snagu sa kojom raspolaže, nije kadro da samo za sebe, reši problem sela. Znači, da zadrugarstvo u njegovoj akciji oko podizanja sela treba pomoći. Da uspeh bude velik potrebna je akcija na širokoj osnovi. Potrebno je da se istovremeno u raznim krajevima i raznim mestima započne jedna te ista akcija. Razume se, da ona mora biti u skladu prilika, koje vladaju u pojedinim krajevima.

Korporacija, koja bi danas mogla učiniti mnogo oko podizanja sela, to je baš Sokolstvo. Možda će se mnogi sokolski ideolozi čuditi tome i smatrati da je ovakva akcija suprotna osnovnoj sokolskoj dogmi. To je usko grudo shvatanje Sokolstva kao organizacije za telesno podizanje našega naroda. To nije nikada bio jedini cilj. Iznad njega stajao je drugi cilj a to je kult slobode, koja je impregnirala duše kao srbijanskih Sokola tako i onih u bivšoj monarhiji. I taj sokolski ideal ostvaren je i sloboda je donesena. Sada dolazi drugi rad. Sada dolazi čuvanje slobode a to može da učini samo duhovno i telesno zdrav narod, koji je uz to i ekonomski jak. Ekonomika je sloboda najbolji zalag nacionalno-političke slobode. I baš zato, Sokolstvo kao organizacija, koja je radila na stvaranju slobode, mora sada raditi i na ekonomskom jačanju, kao posrednom načinu čuvanja stečene slobode.

Ako je sada selo osnova današnje naše zajednice, onda Sokolstvo mora zaći u i selo i tu vršiti svoju fizičko-duhovno-sokolsku akciju. Mnoga društva pod uticajem pojedinaca to i rade. Sokoli u Hercegovini pod vodstvom Čede Milića, skromnog sokolskog borca, koji zaslužuje svaku hvalu, nisu ograničili svoju akciju samo na varoš i na fizičko vaspitanje. Oni su zašli u i selo i osnovali seoske čete, koje su posvetile veliku pažnju ekonomskom podizanju sela i seljaka u tom pasivnom kraju. Oni su počeli da sade voćke, tamo, gde ih nije ranije nikada niko sadio. Oni su počeli da vode repu u krajeve gde je dotle nije bilo. Seljak je u početku sumljivo vrteo glavom, gledajući u sve to, ali kada je osetio prve praktične koristi, prestao je da bude nepoverljiv. To je tih i bez ikakve reklame vršena akcija, koja je donela malih rezultata jer je bila ograničena na jedan kraj, ali sprovedena svuda i po naročitom planu, ona bi donela velikih koristi i time znatno umanjila krizu sela.

Po sokolskoj organizaciji u svakom društvu postoji prosvetna sekcija sa jednim pročelnikom na čelu. Ta sekcija ima da se brine za kulturno vaspitanje samih Sokola, pa onda i za nesokole putem organizovanja javnih predavanja za Sokole i nesokole. Ona

treba da osnuje neku vrstu sokolskih univerziteta. Međutim, sve je to samo akcija u varoši, gde je ona doduše potrebna ali ipak manje važna nego na selu, gde su prilike daleko gore. Sokoli bi morali zaći na selo i po primeru Sokola Čede Milića započeti i sa podizanjem sela i seljaka. Sokolska starešinstva morala bi voditi računa o prilikama, koje vladaju na njenoj teritoriji i prema njima udesiti plan za akciju, kako bi ona išla gladko i bez ikakvih teškoća.

Ta kulturna akcija u svakom pojedinom Sokolu strala bi se, da Sokoli vrše pored fizičkih vežbi još i kulturno-privrednu akciju. Svaki Soko seoske čete morao bi na primer zasaditi ne-

koliko voćki ili odgajiti nekoliko dobrih prasadi, ili podići živinarnik na racionalnoj osnovi ili zasaditi nešto, što je potrebno, a ne postoji, već prema tome, šta ko može i šta kome treba itd. Ova bi akcija bila naročito korisna baš za pasivne ili polupasivne krajeve kao što nam pokazuje rad Čede Milića. Ona bi naišla na odobravanje sviju i na potporu merodavnih i tako bi uspeła.

Na taj bi način sokolska društva postala nosiocima fizičkog vaspitanja i duhovno-ekonomskog buđenja širokih masa. Sokolstvo bi privuklo i mase i sve one, koji bi želeli da rade na njihovom podizanju, a njihov broj nije tako mali.

SLOVENSKO SOKOLSTVO

Dva sokolska pisma T. G. Masaryku.

Prilikom 80. rođendana predsednika Čehoslovačke republike T. G. Masaryka uputilo je predsedništvo ČOS svom velikom bratu pismo sledećeg sadržaja:

Dragi brate,

u velebnom trenutku, kad Ti je sudbina bila sklona da dopuniš osamdesetu godinu svoje dobe u punoj svežosti i neobičnoj snazi, prebiremo sa poštom listove opširne knjige Tvoje bogatog života, prenapunjenoga sa izrazitim dokazima Tvoje neumornog rada za dobro i napredak svoga naroda.

Stupio si na prozornicu našeg javnog života u doba, kad se je naš narod prenuo iz omane romantičkog raspoloženja, u kojoj su ga ostavile godine junačkih borba šesdesetih godina i počeo si tražiti nove puteve i nova sredstva, kojima bi odsada kao karakteristična i individualna celina udovoljio brzom poletu sveopćeg napretka naroda.

Ti, poslušni glas svog srca i svoje savesti, počeo si pun poverenja i snažno uglašivati puteve novim idejama i nazorima, koji su čistili polje i kipeće valove našeg narodnog života, uzburkanog od zaleta i brzog prelaza sa bučnog bojišta na tlo stvarnog, proniknutog i duboko zasejanog delovanja oko podizanja cele naše narodne biti i stremljenja.

Išao si za pravdom u stvarnoj čežnji za napretkom i usavršenjem česke čoveka, kod čega si se upirao na nutranji, prirodni značaj našeg puka i na njegove duševne odlike, bilo da su Ti odzvanjale iz nauka Chelčickog i psalama Češke braće, bilo iz propovedi Husovih i nauka Komenskog, koji su pozivali bratstvu i ljubavi sviju za sve.

Za tim ciljem išao si nepokolebivo, protiv svakog protivljenja, nisi se bojao nikakvog boja i zalagao si sve svoje bistvo za svoje uverenje idući za pravdom i uništenjem krivice.

I zbog toga si onda, kad su zagrneli prvi tučni, nagoveštajući početak svetskog rata da se nadvlada germanstvo. Ti bio među prvima, koji su pojmilli njegov značaj za daljnu sudbinu čehoslovačkog naroda i koji su bez ustezanja žrtvovali sve za njegovo oslobođenje iz stogodišnjeg ropstva. U preziranju sviju napora, svega krutog trpljenja, svih opasnosti, koje su Ti pretile, ostavio si porodicu i domovinu i postavio se na čelo naše daleke kosežne borbe, koju si rukom o ruku sa nosiocima ideje otpora u domovini po trnovitim putevima i kroz grozote rata doveo do konačne pobeđe i do našeg oslobođenja.

Za sve ovo, dragi brate, primi našu neizmernu i toplu zahvalu, fim topliju, što si u tom ogromnom radu znao ceniti naše Sokolstvo, u čiju si prodro dušu i preuzeo njegovo geslo, kad si ispunio ovako svete nam ispovedi Tyrševog nauka.

Budi dakle iskreno u tom trenutku pozdravljen od celog, prostorno sokolskog labora, koji se u poštovanju klanja Tvoje radu i želi, da bi Ti sudbina dodelila, da ostaneš još puno godina saradnik za napredak i svjedok razmaha svog naroda, za kojega si živio i radio čitav svoj dugi vek. Budi zdrav!

Na zdar!

U Pragu, 3. marta 1930.

Predsedništvo Čehoslovačke Obce Sokolske.

Starešina ČOS br. dr. Scheiner poslao je sledeće pismo:

Bratu dr. Tomašu G. Masaryku, predsedniku republike Čehoslovačke.

Dragi brate!

Prilikom Tvoje osamdesetog rođendana, kad Ti predsedništvo Čehos-

slovačke Obce Sokolske izražava otvorenu odanost sve sokolske braće, ne mogu, a da se i ja ne pridružim svojom ličnom i dubokom zahvalom i svojim divljenjem, kojim gledam u tom trenutku u Tvoj dasadanji rad.

Kao neposredni svjedok Tvoje smelosti i odlučnog rada kod našeg oslobođenja od prvog početka svetskog rata, zahvaljujem tim toplije sudbini, koja Te je postavila na čelo našeg teškog boja za slobodu i dosudila Ti da dočekaš slavan čas, da vidiš ispunjene svoje tako vruće želje i postignute tako smele nacerte, koje si osno- vao i nezadrživo postigao u junačkom oduševljenju i u žarkoj ljubavi prema svom narodu.

Ostani nam još dugo, dugo zdrav na radost sviju nas, kao plamteći uzor odanog sina domovine, njenog spasitelja i kao čvrsta zaštita njezinog napretka.

U Tatranskoj Poljani, februara 1930.

Na zdar!

Tvoj

Dr. Scheiner.

Sokolska župa Masarykova.

Sokolska župa Masarykova bila je osnovana 16. februara 1919., god. za celu današnju Slovačku. Za starostu župe bio je izabran br. dr. Vovro Šrobár, za zamenika staroste br. Ferd. Pisecky i evang. biskup br. S. Zoch, za načelnika Jarka Jelinek, za načelnicu M. Viktorinova, za tajnika br. Joško Novak. Skupština je predložila, da se naziv Česke Obce Sokolske promeni u Čehoslovačku Obec Sokolsku, što je bilo na skupštini ČOS ogd. 1919. u Pragu i primljeno. Već na jesen 1920. god. trebalo je Slovačku razdeliti na šest župa, od kojih je bratislavka primila Masarykovo ime. Ova župa je krajem god. 1928. brojila 33 društva. Starešina župe je poznati slovački narodni radnik br. dr. Metod Bella. Župa ima i svoje vlastito glasiloo »Bradlo« koje uređuje br. Venceslav Havliček.

Alois Jirásek — Soko.

Pokojni česki pesnik Alois Jirásek bio je član Sokolskog društva u Hroznovu od god. 1887., dakle 43 godine. Član praškog Sokola bio je od godine 1908. Posle oslobođenja izabralo ga čitav niz sokolskih društava svojim počasnim članovima i to društva: Brandys n. L., Bydžov Novy, Časlav, Pole Kralovo, Rožnov, Smiřice, Vysočany, Zlin, Zamberk, Žižkov.

Pozdravi Savezu SKJ

Svetozar Miletić: Oduševljeni jugoslovenskom sokolskom idejom građani sela Svetozara Miletića na svojem zboru osnovali su Sokolsko društvo te uzvišenom kralju Aleksandru i prestolonasledniku Petru, starešini jugoslovenskog Sokolstva i vama kliču sokolski Zdravo! U ime zbora Teodorović Milivoje.

Crikvenica: Povodom osnutka Sokola kraljevine Jugoslavije u Sy. Jeleni, Crikvenica, bratski Zdravo! Stjepan Manestar, starosta.

Zenica: Sa prve odborske sednice pozdravljamo našeg brata starešinu prestolonaslednika Petra i čitavu saveznu upravu želeći srećan i uspešan rad. Zdravo! Sokolsko društvo Zenica.

Saloveci: Sa ustanovne skupštine Sokolskog društva u Salovecima u Preskomurju, šaljem bratske pozdrave i molimo te, da na najvišim mestima izručiš izraze odanosti. Zdravo! Stefanac, starešina.

Prozor. Sa prve skupštine održane pri osnutku Sokolskog društva Prozor, šaljem Savezu sokolski pozdrav: Zdravo!

Dr. Simović.

Masaryk o Sokolstvu.

God. 1886. u Athenaeu:

Na Soko naša generacija manje misli, nego to traži procvat naroda. Upravo žalosno je, da ima praški Soko tako malo članova, a najžalostnije je, što imaju naši akademici ovako malo smisla za veliki značaj Sokola.

T. G. Masaryk.

God. 1895. u knjizi »Naša savremena kriza«:

I zašto studenti ne bi mogli gajiti telovežbu? Ne bi li moglo biti — ako ne 1000, barem nekoliko stotina Sokola — akademika? I kad bi naši ljudi jedanput videli studente, zanimanje bi za njih naraslo.

God. 1909. u govoru naprednoj omladini u Hradcu Kralovem:

Učite se i igranja i stupite u Soko, što se samo po sebi razume. To nije nikakav problem. Gdegod mogu da radim, svuda moram da budem. Sport i telovežba je deo socijalnog i političkog vaspitanja. U telovežbi vaspitava se ljubav prema poštenju i častnosti. U tome je značaj Sokolstva. Vaša zadaća je, da ovu instituciju dovedete do novih ciljeva.

God. 1918. u prvom manifestu:

Iskustva dugog rata nas sile, da skrbimo za telo i duh budućih generacija. Ideali Füngerovi i Tyrševi pokazali su se u pravome svetlu u našoj armadi.

God. 1920. u pismu dr. Scheineru:

Da se niste dali preplašiti od grozjećih poteškoća i da ste priredili slet, to je dokaz sokolske energije i organizatorične snage i samo po sebi uspeh, pored uspeha, koje ste postigli, to tvrdim, telovežbom.

God. 1920. u odgovoru na zaveru Sokolstva prilikom VII. sleta:

Izvršili ste deo narodnog i političkog rada. Čini mi se, da je vaš slet krasan program za mir, program jedinstvene organizacije celoga naroda, discipline, nikako mehaničke, već discipline ideje, ideje sokolske, narodne i državne.

God. 1920. u govoru na I. skupštini čehoslovačkoga učiteljstva:

Na sletu je, pored fizičkog uvežbanja, istakla se najviše strana običaja. Fakat je, da je Sokolstvo u najlepšem

smislu reči običajna svenarodna institucija; ova svenarodna disciplina, ova energija, ova odvažnost i požrtvovnost svakoga je podvrgnula.

God. 1921. u čestiti dr. Scheineru:

Sećam se danas Tvoje šesdesetgodišnjice i ne mogu da se ne bi setio rada Sokolstva za vreme rata i po pr vratu. Zadaća Sokolstva još nije svršena — želim Ti do ispunjenja toga zdravlje, jasnu misao i veselje prema radu.

God. 1922. u odgovoru na zdravicu staroste sokolske župe Krkonoške u Semilah:

Na nešto si, brate, zaboravio. Da sam i ja Soko i da je i to Sokolstvu dosta pomoglo.

God. 1923. u pismu iz Pariza:

Rado ispunjavam svoju člansku dužnost i šaljem svoj prinos prilikom lutrije Tyrševog doma. Za vreme borba za naše oslobođenje, dobro se je videlo, što je za nas uvek značila pravilno shvaćena sokolska misao. Hoću da s Vama verujem, da će nam Tyršev dom pomoći vaspitati narod zdrav i zdrava mišljenja.

God. 1924. u čestici Renati Tyrševi:

Kod osnivanja legija za vreme rata upoznao sam veliki značaj ideje i rada Tyrša i Füngera, pa se radujem, što mi je data mila prilika, da Vam to kažem.

God. 1926. na VIII. svesokolskom sletu:

Tyrš je upravo genijalnim i umetničkim nagonom harmonički povezao antički ideal lepote — dobra s našim narodnim programom, nastojeći da sintetizuje češko plemstvo sa češkim pukom. Tyrš je osnovao sokolsku porodicu i utisnuo joj je onu snagu i muževnost, koja se je stalno odvrćala od surovosti i nasilja pa i od sentimentalnog slabunjavog bratimljenja; veliki uzori naše slavne prošlosti, Žižka i njegova nepokolebiva hrabrost kod obrane pravde i naroda i nekompromisni pacifizam Chelčickog, našli su u ideji sokolskoj harmonički izraz. Tyrš je bio u suglasju sa ondašnjom mladom naprednom generacijom oduševljeni demokrat i sokolskim bratstvom savesno je služio demokraciji i oslobođenju naroda.

God. 1926. uredniku »Věstnika sokolskoga«.

Kao svenarodna organizacija, koja se stara oko harmoničkog razvoja duše i tela, Sokol koracaće sa duhom vremena. Ide tu pre svega za razumevanje dobe i pravoga napretka. Tyrševog geslo bilo je: »Napred! Napred!« dakle ne znači stalnu, kroničnu napetost i uzbuđenje, ne znači primiti se svega, što razni ljudi drže za napredak. Onda: »Što je pravi napredak?« pitaće se svaki misleći inteligent. To je problem ne samo Sokola, već i celoga naroda. Sokol je u praksi bratstvo; brat mora da bude prema bratu tolerantan.

Sokol ne može zabraniti, da stranici ne organizuju svoje telovežbe, svako to čine po njegovom uzoru. Sokol ima već svoju tradiciju i ima svoje duhovne vođe Tyrša i Füngera. Glavna misao Tyrševa jest simfonija harmonija celog čoveka; Sokol mora nastojati, da njegova ideja bude u konkurenciji ideja i da pobeđi. Na tome je, da vođe Sokola shvate zadaće vremena i da uvek taktički postupaju.

Naš slet.

Prijave za slet.

Koligod prijave za slet od pojedinih društava i župa danomice stižu našem sletskom odboru, to se ipak ne može danas reći ni približni broj onih, koji će na slet doći. Da je ovo tačno što smo kazali, postoje dva razloga. Prvi razlog leži u tome, što mnoga naša društva na višekratni zahtev slet-skome odboru svoje prijave još ni do danas nisu dostavila i što će to kao neaktivna društva učiniti u poslednjem času, smatrajući da još uvek do samoga sleta imaju dosta vremena da to učine. Drugi je razlog u tome, što će se broj prijavljenih u do danas primljenim prijavama kod velike većine društava do poslednjega časa povećavati novim prijavama onih članova, koji se naknadno reše da podu na slet ili novih članova, koji sada stupaju u naše sokolske redove. Istina je, možemo slobodno reći, da je broj prijavljenih već sada vrlo lep i da će se prema sadašnjem stanju postići rekordan post našega sleta. Uza sve to moramo da osudimo na ovome mestu sve uprave onih naših društava, koja ni do danas nisu poslala svoje prve prijave na-

šem sletskom odboru. Predpostavka, da za to još uvek ima vremena ne stoji; jer se ne sme zaboraviti, da sletski odbor mora organizaciju sleta u vezi sa nastanbom, prhranom i raspodelom članova, kao i raspodelom posebnih vozova blagovremeno izvesti, ako želimo da sve bude predviđeno što treba i da se svaki pojedinac sa sleta vrati zadovoljan.

Naglašujemo stoga da su sva društva dužna da odmah dostave sletskom odboru svoje prijave, kao i to, da promene u broju prijavljenih isto tako blagovremeno javljaju sletskom odboru, jer sletski odbor sada već mora da zna približan broj svih onih, koji će doći na slet. Pokažimo se kao Sokoli, izpunjavajmo na vreme i tačno sve ono što se od nas traži želimo li, da naš slet bude dokaz naše snage, uzornog rada, jedne misli, i čvrste volje za dobro svoga naroda i ljubljene domovine.

Školska omladina na I. svesokolskom sletu.

Program naših sletskih dana počinje danima školske omladine. Ti su dan već utvrđeni i slet školske omladine

održavaće se u subotu 7. i nedelju 8. juna. Interesovanje omladine za ovaj slet vrlo je veliko i prijave, što ih je do sada primio sletski odbor, nadmašuju svako ranije očekivanje. Isto se tako iz prijava moglo razabrati, da će se tih dana u Beogradu naći na okupu omladina iz svih naših srednjih i učiteljskih škola. Pored školske omladine iz cele naše države ti će dana doći na slet i jedna grupa učenika i učenica iz Čehoslovačke u jačini od 700 do 800 daka pod vodstvom svojih nastavnika gimnastike. Kako broj prijavljenih dano-mice raste to nismo u stanju dati približan broj omladine, koja će tih dana doći na slet; već ćemo izneti brojne podatke, što ih je sletski odbor primio do 20. o. m. Celokupni broj do 20. o. m. iznosi 9377 učenika i učenica, od toga učenika ima 5479, učenica 3898.

Kako se iz ovih brojeva vidi interesovanje omladine je veliko i ove će se brojke još uveliko povećati do samoga sleta.

Program omladinskih dana sastoji se iz takmičenja i nastupa u zajedničkim vežbama. U subotu, 7. juna u 7. časova pre podne odpočeti će na sletištu takmičenje učenika i učenica viših razreda. Takmičenje se sastoji od prostih vežbi, lake atletike, a na kupalištu na Savi biće takmičenje u plivanju na 40 i 50 metara. Završetak takmičenja u podne. Po podne od 3. časa unapred održaće se na sletištu probe za zajedničko vežbanje. Naveče u pozorištu na Vračaru akademija, isto tako održaće se akademija i u sali druge muške gimnazije. Na ovim akademijama učestvovati će svojim takma učenicima i učenice iz Čehoslovačke.

U nedelju 8. juna u 8. sati izjaviti će nastavak takmičenja u koliko iste ne bi bile završene ranijeg dana. U deset i po časova svršavanje omladine za zajedničku povorku, koja će proći glavnim ulicama Beograda. Po podne u 3. sata javna vežba naše i čehoslovačke školske omladine.

Radovi na sletištu.

Koliko se više približavaju dani naše sokolske slave, naš prvi svesokolski slet, to nas sve više obuzima neko lagano uzbuđenje i mi sa nestrpljenjem pratimo razvitak tog dela. Uza sve to teško bi nam bilo objasniti sva ona učestva, što ih osećamo svakom zgodom, kada obilazimo naše sletišta i posmatramo rad na istome. Svaka promena unosi novu radost u naše duše i mi se vesela pogleda smijemo jedan drugome i klikćemo od veselja. U poslednje doba naše sletišta predstavlja svaki čas nove promene i pojačani rad, sa sve to više radnika uposle-

nih pri raznim poslovima; daje sliku neverovatnih promena po brzini i izgledu. Pre nedelju dana udarene su betonske podloge na kojima će počivati drvena konstrukcija tribina, a pre nekoliko dana podignuti su prvi skeleti izradeni od masivne drvene građe na koje će biti naslonjene tribine. Same tribine opkoljavati će vežbalište sa sve četiri strane i biće visoke preko 18 metara. Publika će ulaziti na sletišta kroz 4 velika ulaza, a pored toga biće tri ulaza za ulaz vežbača. Danomice stiže drvena građa iz Bosne železnicom. Do sada je na sletištu nagomilano građe za 30 vagona i to na oko predstavlja ogromnu količinu, a što će tek biti onda, kada na sletištu bude svih dvesto sedamdeset vagona. Izgradnja samog sletišta poverena je tesarskim poduzetima: Košnjar Josip, Branković Dušan, Krašević Milutin i Petrović Vasa koja već sada pokazuju pun smisao i spremu za što bolju i veliku izgradnju sletišta. Jedno od pomenutih poduzeća izgradilo je i izložbeni paviljon naše države na međunarodnoj izložbi u Barceloni, koji je sav bio iz drveta i nagradom prvom nagradom. U vezi sa tim promenama, koje se svaki dan vidaju, beogradska javnost sa najvećim interesovanjem prati te promene i oduševljava se za slet. Spremajmo se dakle i mi svi, da naš slet bude što lepši, veći i veličanstveniji.

L. L.

ČLANSKA SLETSKA ZNAČKA.

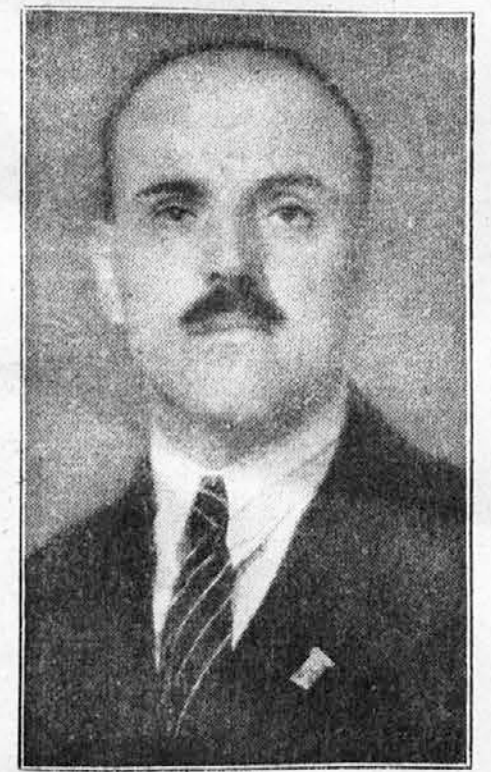
Značku je izradio arhitekta brat Gligorije Samojlov, Beograd. Od mnogih prispelih radova, žiri je prihvatio ovu značku i dodelio joj prvu nagradu.

MAHMUD KONJHODŽIĆ (Ljubuški):

Sokolski rad u Hercegovačkim selima.

Postignuti uspesi i smernice za budućnost.

Kao što su se u hercegovačkim brdima radali oružani pokreti za oslobođenje, tako i sada samo postoji pokret za kulturno podizanje naroda. Sokolska ideja duboko je prodrla u hercegovačka sela i sve se više širi.

BR. ČEDO MILIĆ, starešina Sokolske župe Mostar.

Inicijator i duša ovoga širenja Sokolstva na selu je poznati nacionalni radnik br. Čedo Milić, starešina Sokolske župe Mostar.

On je u Hercegovini delovao još prije rata. Tada su postojala društva »Pobratimstva«, koja su zbog delikatnih političkih prilika, osnivana na apstinentskoj osnovi, ali se u njima gajila i telovežba. Godine 1912. istupili su hercegovački i krajiški pobratimi na proslavi društva »Prosvete« u Sarajevu sa slobodnim vežbama. Nastup hercegovačkih i bosanskih seljaka izazvao je tada silan utisak.

Slučaj je htio da hercegovački seljaci opet istupe na proslavi društva »Prosvete« godine 1927., dakle tačno posle 15 godina, ali ovoga puta kao jugoslovenski Sokoli.

Seoske sokolske čete.

Širenje Sokolstva u Hercegovini postaje sve jače. Pošto sela još nisu dostigla takvu snagu, da bi se u njima mogla osnivati sokolska društva, župa Mostar uvela je jedan poseban tip sokolskih jedinica, koje se zovu sokolske čete. Dosada ih ima u župi 34 sa okruglo hiljadu petstotina Sokol-seljaka. Rad i poslovanje u četama slično je onomu u društvima i čete nisu ništa drugo, nego pripreme i prelazne jedinice, iz kojih će se posle razviti samostalna društva. Župa i matična društva u gradovima, brinu se o ovim četama slično kao o svojoj omladini — spremaju ih za život. Svaka četa ima knjižnicu i čitaonicu, uredno vodi administraciju i šalje župi svakog meseca izveštaje o radu. Telovežba dolazi na prvo mesto i to proste vežbe i laka atletika. Priredivane su dobro uspele utakmice.

Rad na selu — vatra od sirovog granja.

Ko pozna naše selo, lako će razumeti, na kakve su teškoće naišli sokolski radnici. Seljak izvaran od partizana sve je primao podrugljivo. Kaditi na selu, značilo je biti spreman na velike žrtve i napore. Rad je bio sličan vatri naloženoj na sirovom granju, koja se utrne čim se napusti. Ali Sokoli nisu klonuli, nego su radili svim snagama sa prirodnom žilavošću i istrajnošću. Održano je na hiljade predavanja i razaslato u čete na hiljade knjiga.

Inteligencija van sokolskih redova nije Sokole pomogla u radu. Zalosna je pojava, da na čitavom području u 34 čete rade svega četiri učitelja i tri sveštenika.

Ali Sokoli su bili pomagani od državnih i samoupravnih vlasti. Narodna Odbrana i bivši Jug. Sokolski Savez četama slali su listove besplatno, a Savez Srp. Zemljoradničkih zadruga šalje stručni list »Težak« u pola cene.

Privredno podizanje sela.

Zemljoradnja i mala seoska gazdinstva u ratu su sasvim zapuštena. Stanje u ekonomskom pogledu po selima bilo je očajno. Sokoli su uvideli brzo, da je uslov njihova napredovanja privredno podizanje sela. Pored čisto sokolskog rada počeli su i u tom pravcu raditi. Rezultati, koje su oni za kratko vreme postigli, bili su vrlo dobri. Uvedene su mnoge biljke, koje se dobro rentiraju, a uz to su redovno slate upute u sela o svakom poljskom radu, čim bi se približila sezona toga rada. Poljoprivredne knjige i predavanja slata su u sela i vodila se propaganda za racionalno obrađivanje zemlje i za moderne poljoprivredne sprave.

Svake godine ima da se priredi izložba novo uvedenih biljaka, na kojoj bi se jasno videli uspehi racionalnog obrađivanja zemlje. Ovaj je predlog stigao iz jedne čete.

Druga četa isto tako poslala je župu jedan dobar predlog. Naš seljak preko zime je nezaposlen. Sada je po tom predlogu uvedeno, da svaki član čete mora preko zime izradivati predmete poljoprivrednog alata i domaće industrije. Na proljeće bi se imala prirediti jedna izložba domaće industrije, na kojoj bi se ovi predmeti unovčili u korist samih izlagača.

Narodni univerziteti po selima.

Naše selo je i u prosvetno-kulturnom pogledu bilo zapušteno. Sokoli su se bacili i na ovo polje rada. Svake nedelje i svakog praznika drže se sastanci svih četa jednoga sreza, ali svaki put na drugom mestu, a svaka tri meseca drže se sastanci svih četa u sreskom matičnom društvu. Na ovim sastancima skuplja se uvelike narod iz okoline i tu se drže predavanja i daju se sve upute seljacima. Ovi sastanci liče mnogo na narodne univerzitete koji postoje po gradovima i oni su od velike važnosti za opšti napredak, a i napredak Sokolstva u selima.

Radi se i na suzbijanju analfabetizma, pa su svima četama poslali bukvari i uputstva. Nekoliko naraštajaca iz sela biće poslato na poljoprivredne kurseve u Slovenačku, a u Poljoprivrednoj stanici u Gackom održaće se dvomesečni poljoprivredni kurs za Sokole seljake. Prošle godine je držan sokolski prednjački tečaj za sokolske čete, koji je dobro uspeo.

O svom ruhu i kruhu u Beograd.

Svesokolski slet u Beogradu 1930. godine posetiće i sokolske čete. Živo se spremaju za slet u svakom pogledu. Najteže je obezbediti finansijsku stranu puta, jer je narod siromašan. Ali ipak u župi, kako u društvima tako i u četama sistematski je provedena organizacija štednje ne samo za slet, nego i uopšte. Po društvima je uveden sistem marka, a po četama, zbog jednostavnosti, šteti se po spiskovima. Provođenje štednje uspeo je potpuno i time se razvija veoma potreban smisao za štednju, a svaki Sokol ima priliku da neosetno prikupi izvesnu sumu novaca i poseti slet u Beogradu o svom ruhu i kruhu. Pored toga što u vreme sleta padaju važni poljski radovi kosidba i drugi, izgleda da će slet ipak biti dobro posećen od seljaka Sokola.

Širenje zadrugarstva.

Pored svega izloženoga, oseća se tendencija, da se u selima proširi zadrugarstvo, obazirući se na rezultate, koje je zadrugarstvo pokazalo u drugim naprednim državama. Ovamo bi došle u obzir stočarske, mlekarske, sirarske, pčelarske i druge zadruge. Ali ovo sve je još pitanje budućnosti. Sokoli nastoje da u selima odgoje ne samo dobre Sokole, nego i dobre privrednike, sposobne za vodenje svojih ustanova.

Preporučamo braći i sestrama, koji posećuju Zagreb, restauraciju »Varošku Pivnicu« i »Kavanu Medulić«. Čitajte naš oglas.

Uopšte program je veoma obilan, polje sada dosta široko, a kad se uzme u obzir opšta zaostalost, zadaci su veliki i teški. Ali svakom poslu se pristupa veoma obazrivo i svaki učinjeni korak napred je vrlo oprezan. Uvek se obazire na kulturni napredak sela uopšte, tako da za svaku novu stvar seljak bude dorastao i zreo.

Sokolske jedinice biće samo inicijatori svega rada i nastojeće se da se selo privredno i prosvetno-kulturno podigne na što viši stepen.

U zgodnom momentu, kad četa zato sazre, ono će se pretvoriti u samostalno društvo, koje će morati biti sigurno i uspevati u sokolskom radu, zato jer je osnovano na sigurnoj i zdravoj bazi.

Ovaj sokolski pokret treba podvući zato, jer je on duboko zahvatio u narod i tako se lagano ali sigurno izvršavaju osnovni sokolski principi: podizanje svega naroda preko Sokolstva.

I. zam. st. Saveza br. Gangl i savezni načelnik br. V. Murnik sa tečajnicima.

Savezni prednjački tečaj u Ljubljani.

Da bi pripreve za naš slet bile što temeljitije i da se što bolje iskoristi još zadnje vreme, priredilo je savezno načelništvo sedamnedevni prednjački tečaj za uvežbanje sletskih prostih i natečajnih vežba. Taj se je tečaj održao u dvorani Sokola Ljubljana, (Narodni dom) pod vodstvom saveznog načelnika br. dra. V. Murnika i trajao je od 17. do 24. marta o. g. Tečaju je učestvovalo 47 braće i sestara iz 16 župa. Lep se je broj odazvao pozivu i da su svi učestvovali tečaju bar sa izvesnim znanjem prostih vežba, bio bi uspeh mnogo veći i sa manjim radom. Ne bi bilo potrebno vremena ni truda za one, koji su došli u tečaj da uopšte nauče proste vežbe. Svrha tečaja je bila da se vežbe doteraju i izglađe i da se tečajnicima što bolje upotupni znanje pravilne metode učenja ovih vežba. Unatoč tome možemo da kažemo, da je tečaj veoma lepo uspeo, jer su se svi vratili svojim društvima sa dobrim znanjem. Osim prostih vežba preradile su se također takmičarske vežbe za sve odelce, a naročito se je posvetila pozornost poduci sudjenja i ocenjivanja ovih vežba.

Poduka u tečaju vršila se je od

8—12½ i od 15—17 sati. U slobodnom vremenu pregledali su učesnici tečaja znamenitosti Ljubljane, tako muzej, stari Ljubljanski grad i dr. Posetili su također i oba pozorišta.

Na koncu ne možemo a da ne napomenemo i ne prekorimo veliku nemarnost pri javljanju učesnika. Samo nekoje župe prijavile su svoje učesnike u pravo doba i pravilno ispunile prijavnicu, međutim druge su prijavile tik pred početkom samog tečaja. Neki su došli u tečaj uopšte neprijavljeni ili su prijavnice doneli tek sa sobom. Vodstvu tečaja je radi toga veoma otečan rad na pripremanju naročito u pogledu prehrane i stanovanja. Skoro do zadnjeg časa nije mogao da se ustanovi tačan broj tečajnika. Ovakove netačnosti i neurednosti treba u buduće preprečiti. Povratite se naime svi oni, koji ne budu u pravo doba prijavljeni. Također ne će se primiti u tečaj ni oni, koji su bili prijavljeni u pravo vreme, ali koji pak nisu prispeli u određenom roku.

Učesnici i učesnice tečaja treba da najmarljivije i najtemeljnije iskoriste prikupljeno znanje u korist svojih župa!

PROF. DR. VLADO PETZ (Zagreb):

Tomaš Masaryk.

Predavanje na svečanoj akademiji u nar. Kazalištu u Zagrebu 9. III. 1930.

Slovenski narodi stojeći geografski između istoka i zapada poslužili su se u izgrađivanju svojih životnih forma temeljnim zasadama, što karakteriziraju oba ova sveta, nastojeći spontano, da sjedine u jednoj višoj kulturnoj sintezi dva tipa života, dva kursa progressa, zapadni racionalističko-materijalistički s istočnim iracionalnim spiritualnim. Možda se ne varamo, ako kažemo, da je zadaća Slovena stvaranje harmonije pune čovečnosti, osnovane na skladnom popunjavanju vrlina, zapadne etike hrabrosti, junaštva i snage s etikom istoka odricanjem i smirenosti. Ako usvojimo ovu tezu, onda je zaista jedna od najglavnijih nacionalno etičkih tvorba eminentno slovenske rasne individualnosti slovensko Sokolstvo, jer je ono u kompleks svojih idejnih zadataka uvrstilo s jedne strane kult zdravoga tela, hrabrosti i viteštva, a s druge strane uzdizanje moralnih vrednosti svih kategorija. Začeto u doba nacionalnoga preporoda i buđenja slovenske duše, koja i prije nije prestala da se bori za svoju rasnu afirmaciju, Sokolstvo je izraslo iz celokupnog životnog naziranja slovenskih naroda, iz njegovih patnja i njegovih svetlih tradicija. Pa kadagod je u novijoj povesti Slovena došao čas, da se čeznje pretvore u delo, onda je sokolska misao bila živo vrelo narodnih osećaja i težnja, jer je sadržaj njezin živio u dušama nacije daleko prije konkretnoga stvaranja sokolskih organizacija.

Kulturno historijski Sokolstvo je za Slovene značilo spontano formiranje još neizraženih kulturnih težnja, fundiranih u jednoj naročitoj slovenskoj dispoziciji. Socialno etička strana slovenskoga Sokolstva izražena je u oslanjanju na elemente opće čovečanske kulture, koja se od humanizma preko racionalizma i modernoga realizma manifestirala u naročitoj isticanju slobode, bratstva i jednakosti. Nacionalno znači sokolska misao postenciranje narodnih vrednosti, kao jedina prava osnovka za uspešno postizavanje najviših općih ciljeva kulturnoga čovečanstva.

Ovi kulturno historijski, socialno etički i nacionalni elementi slovenske sokolske ideologije odražuju se u potpunosti svojoj jasnoci i trajnoj pozitivnosti iz celokupnoga umovanja i konkretnoga delovanja današnjega našega slavijenoga svečara pretsednika Čeho-

slovačke republike, dr. Tomaša Masaryka.

Proživivši svoje detinjstvo u teškim materijalnim prilikama, iskusivši za rana gorčina i težinu briga za svagdašnji kruh, on je to lakše mogao da izgradi svoju nutrinu i da je pripravi na velike zadatke, koje mu je odredio njegov vlastiti genij. Njegova mladost i vreme njegova studija davali su mu već dovoljno poticaja za kasniji umni razvitak. Čvrsti osnovi Masarykovih konstruktivnih pogleda na sve grane ljudskoga života udareni su već u prvim godinama njegova stvaranja. Kada je nemački historik Niebuhr utvrdio, da u Platona nije bilo patriotizma, napisao je Masaryk prvu svoju češku raspravu pobijajući navode Niebuhrove. Intelektualna izgradnja Masarykova duha ima svoje čvrste osnove u antičkoj, francuskoj, engleskoj, američkoj, ruskoj i nemačkoj kulturi. Njegov lični razvitak odgovara razvoju češke nacionalne kulture, s tim dodatkom, da je Masaryk dublje prodro u rusku kulturu i da je antičke i zapadne literature potpunoje i sistematskije proživio nego li mnogi njegovi zemljaci. Nemačka literatura i filozofija nije mu dostajala, stoga je tražio obrazovanje u zapadnim kulturama, da umogne stvoriti samostalni program i odgovarajuću sintezu.

Tomaš Masaryk kao filozof, sociolog, političar, naučnjak, kritičar i učitelj omladine, bio je neustrašivi borac za istinu, pravdu, slobodu i demokratiju. Njegov svestrani studij filozofije i sociologije imao je konkretne i praktične ciljeve; njegovo bavljenje naukom i kritikom imalo je da posluži stvaranju realističkoga gledanja na pitanja češkog narodnog života, a briga oko mladeži, nije ništa drugo nego perzifikacija jedne neobično žive težnje, da se za vremena priredi generacija, koja će biti sposobna, da delo duhovnoga i narodnoga oslobođenja izvede u celosti do kraja, vršeći svoje delovanje po postavljenim načelima velikoga učitelja.

Zbijemo li golem i svestran rad Tomaša Masaryka na nekoliko osnovnih područja imat ćemo pred očima grandioznu koncepciju, izgrađenu s jedne strane na njegovoj genijalnoj ličnosti, a s druge strane na najrealnijim potrebama i savremenim težnjama češkoga naroda. Uzdignuti ove težnje do svestrane svesne akcije za izvojevanje državne samostalnosti i prožeti svaki nacionalni čin općim načelima

humaničeta — bijaše Masarykov životni ideal.

Današnji najdostojniji položaj, što mu ga je mogao dati narod utvrđuje očito, da se smišljeni programi osnovani na istini i moralu, a opravdani naučno filozofski, mogu još za života njihovih predstavnika, pretvoriti u najkonkretnije uspehe. Ako želimo obuhvatiti celu ličnost Masarykovu, ne možemo to učiniti gledajući ga samo kao filozofa, niti kao sociologa, niti kao političara; već moramo držati na umu, da sav njegov misaoni rad izlazi iz lančanoga niza, duhovnih vrednosti, povezanih logičnim vezom, a upravljenih k jednom uzvišenom praktičkom cilju. Masaryk ne filozofira radi filozofije, njemu nije do teoretskoga objašnjavanja filozofskih smerova, njegova filozofija nije sustavan prikaz filozofijske misli i pogleda na život i svet, ali je zato tim više celovita slika, prenesena iz idejnog kruga u konkretni život. Masarykova filozofija kreće se u konkretnoj realnosti, ona se bavi njom i utječe na nju, a ujedno se izvršuje u samome životu njegovu, jer njegov je život živi argument njegove nauke. U svim svojim delima Masaryk ostaje u čvrstoj vezi s toplinom života, a svoje poglede razvija uvek na aktuelnoj životnoj građi. Umanjevanje njegovo stoga konkretizira uvek u socialno-političke i kulturne direktive, imajući pred očima, jedino životne ciljeve.

Nabačeno je pitanje, da li je Masaryk idealista i kako da se njegov pozitivistički i realistički stav dovede u sklad s njegovim religijskim shvaćanjem. Pozitivizam izlazi iz činjenice, da se ljudski život vrlo malo upravlja razlozima i da je u tajne sveta vrlo teško zaviriti, pa da i vlastito srce ostaje često zagonetno. Ta je spoznaja dovela čoveka do rezignirana držanja, da se ne nalazi u posedu istine, nego samo u težnji za njom. Iz ove spoznaje nikao je Masarykov pozitivizam, zapravo kao kritički oprez i nadasve neslomljiva težnja za istinitošću, a s averzijom protiv predrasuda i varavilnih iluzija. Masarykov pozitivizam nije suha doktrina, obeležena skrajnjim konzekvencijama, već jedno kritično gledanje na život prožet naukom, gde je umna spoznaja jednim čvrstim oporištem života, no gde je ujedno dopušteno podati se idealističkom zanosu sa ciljem oživljavanja apstraktnih vrednosti. Masaryk je idealista, jer on traži čvrsto posedovanje vere u životnu moć ideja. On ne dopušta nikada zatajiti sebe ni svojega uverenja. No Masarykov idealizam preko faktične realnosti upravlja pogled prema ideji, on traži od čoveka potpunu predanost i životno žrtvovanje. Taj je idealizam po treznom naučnom gledanju na život ispunjen dubokim verovanjem. Masarykovo životno shvaćanje postavljeno je po njegovu idealizmu na etičku ozbiljnost, prodahnuto religijskim čuvstvom, jer on je iako pozitivist, ipak zauzet za religiju duboka nepokolebiva uverenja, koje ljudski život i preko granica spoznaje stavlja sub specie aeternitatis. »Budite realisti, da uzmognete ispuniti svoje ideale«, uči jednom prilikom Poincaré, a Masarykov realizam čvrsto je prisljoneo uz ovaj — da tako kažem — realistički idealizam.

Iz ovih filozofskih načela proizlazi Masarykovo odlučno osuđivanje liberalizma, koga on smatra filozofskim racionalizmom. Liberalizam vrlo često i jednostrano negira verski i etički životni i kulturni smisao. Češki liberalizam — veli Masaryk — zadovoljava se pukim nacionalnim egoizmom, a taj vodi ahumanitetu, potiskivanju tuđeg jezika i narodnosti. Problem češkoga života je verski problem, koji obuhvaća sve ostale zadatke, što ih je češki narod razvio već u svojoj reformaciji. Zadatak je češkoga čoveka, da svu modernu kulturnu punoću dovede u harmoniju s pravim duhom češkoga reformacionoga pokreta, da izradi u sebi u istinu češkoga čoveka, modernoga, filozofskoga nastavljajući čeških predača. Češka humaniteta ideja, vodi lja je ideja čitavoga čovečanstva.

Liberalizam je svojim poreklom u nesuglasju s osnovnom idejom humaniteta. Češko bratstvo nije fraternitete francuske revolucije, jer je bratstvo osnovano na čuvstvu i ideji verskoj, dok je bratstvo revolucije bilo negacijom čuvstva verskoga, a imalo je izvor u političkoj težnji.

Praktička primena filozofijskih načela Masarykovih odražuje se naročito u njegovoj teoriji političkoga realizma i najvišoj konsekvenciji ovoga: humanitetu. Treba imati odvažnosti zagledati u slabosti svoje i svojega naroda otvoreno ih primati i tražiti put, da se svaladaju. Nije patriotično odvracati pogled od realne sadašnjosti, tražeći varave slike prošlosti, već treba otkrivati istinu, ma i gorka bila, učvrstiti spoznaju i njome prosvetliti čitavo biće pojedinca i naroda. Nemože narodni program samo da bude osnovan na historiji: historija je doduše uvek bila magistra vitae, ali je ipak glavnom učiteljicom života sadašnjost — život sam. U tome realizmu ide Masaryk za stopama Havličkovim, koji je ustao protiv Kollara i njegova romantizma i arheologizma. »Meni je, barem sada — veli Havliček — jedan

živi i žustri slovenski dečacić, iz kojega nešto može da bude — miliji nego svi staroslovenski božići, što ih se ovdje iskopalno i iskapa.« — Nemože se ići napred, ako su oči obrnute natrag, to treba spoznati, a ta spoznaja je snaga čovekova po njoj — ako ona izvire iz težnje za istinom — život postaje progresivan. »Naš patriotizam mora biti naprednost, a naša narodnost mora biti čovekoljublje«. Prema ovom postavljeno načelu, politički realizam znači nauku i filozofiju dovesti u službu nacionalnih ideala.

Svoj nacionalizam izgrađuje Masaryk na bazi realizma i etike. Ne priznaje odabrane narode, ali ne oseća potrebu, da druge narode ponizuje za volju podizanja svojega naroda. On vidi mane i drugih naroda, kao i mane svojega, a smatra moralnom dužnošću, da se o vlastitom i tuđem narodu govori otvoreno: jer narodnostno augurstvo je zapreka vlastitom napretku. Nije samo jezik izražaj nacionalnoga duha, nego država, politika, gospodarstvo, socialni rad, moralnost, nabožnost, znanost, filozofija i umetnost.

Naročito stajalište uzima Masaryk prema pitanju panslavizma i slovenskog mesianizma, što su ga propovedali Kollar, Mickijević, ruski slavjanofili Homjakov, Kirijejevski i naš P. Preradović. Slovenski je mesianizam po Masaryku naučno neodrživ, upravo tako, kao pangermanski mesianizam. Ove političke teorije Masaryk gleda strogo kritički, jednako tako, kako kritički prosuđuje zapadno kulturne tekovine. Konsekventno iz toga izlazi, da Masaryk odlučno otklanja teoriju o propadanju zapadno-evropske kulture, a prema tome i kulturnu filozofiju Spenglerovu. Duboka spoznaja kulture svih naroda, filozofska kritika njihova razvika upućuje nas na kulturnu sintezu na uzajamne snošaje ne samo slovenskih, već svih naroda. Na stari program »ex oriente lux« odgovara Masaryk »da, ali i ex occidente«.

Čudoredna podloga svake politike jest humanitet, koji ima da se shvati kao internacionalni program. Humanitet je nova reč za ljubav prema bližnjemu. Sav narodni život ima se voditi prema idealu humaniteta i na toj bazi organizirati sve njegove prilike. Osnov svake nacionalne akcije jest istina i pravda, t. j. moral, a za stalno, čvrsto i dosledno moralno uverenje treba duboke obrazovanosti. »Ideal humaniteta traži, da se sustavno svuda i u svemu i uvek opiremo luzi, vlastitom i tuđem, nehumanitetu društva i njihovim organima. Humanitet nije sentimentalnost nego rad.

Značenje rada je etičko i metafizičko. Tko ne radi taj je praznoverni prosjak, potucalo, koji čeka čudesa. Moderna teorija napretka i razvoja znači teoriju rada. — Po ovoj teoriji rada u koju Masaryk je umio da unese toliko vredine života, postao je on ujedno prorok budućih boljih i sretnijih dana, te dušega sklada između materialnoga i duševnoga naprežanja savremenoga ljudstva.

Ni za kojega velikoga čoveka sadašnjosti nemože u tolikoj meri reći, da je sveopći progres ljudskoga duha, koji se izrazio u političkom, kulturnom i državnom životu naroda istočnih i zapadnih, s toliko promišljenom sintezom primenio na život i nacionalni razvitak svojega naroda, koliko je to učinio Tomáš Masaryk. Obrazovan na racionalističkom području evropskoga duhovnoga stvaranja i prodahnuto vrednostima zapadno evropske filozofije, Masaryk je ujedno duboko pročitao smisao etike slovenskoga istoka i njegovu intimnu vezu s unutrašnjim iracionalnim silama života. Zahvalan kulturnoj tradiciji gigantskog zapada, duboko odan istinama izvojevanim kroz stoletne napore misaonih generacija romanskih i germanskih, on samo delimično usvaja gotova državno-politička, nacionalna, socialna i filozofska iskustva. Tražeći naročiti izražaj slovenske duše, dovodi Masaryk ta iskustva do duševnih kapitala svoje nacije, kojoj određuje pod ovim uticajima naročiti preporodni smer.

U neprekidnoj duhovnoj vezi s češkim i slovačkim reformatorima Husom, Dobrovskim, Kollarom, Palackim, Havličkom i Smetanom, Masaryk je izgradio zgradu slobode svojega naroda — ali ne samo slobode političke, već i slobode u smislu etičkoga prodahnuća, kulturnoga uskrnuća pod većno svežim, večno savremenim idealom humaniteta — čovečnosti.

Zagrebačka Sokolska župa radosna je što može i na ovaj način iskazati duboko poštovanje, jednom od najvećih i najodvažnijih branilaca sokolskih ideala istine, pravde, časti, narodnoga ponosa i rodne grude, jer njega slediti na putu humanizacije čoveka jest sveti zadatak slovenskoga Sokolstva.

Iako je njegovo životno delo već okrunjeno golemim uspesima i njegovom umovanju već dosegnulo vrhunac, mi smo sretni, što osim bogatstvu njegova duha možemo još da se radujemo njegovu fizičkom zdravlju. Ovo neka mu se produži do skrajnjih granica mogućnosti, jer jedan je samo dosad Sloven njegovih vrlina, jedan je samo Tomáš Masaryk.

IZ SAVEZA SKJ

Francuski dan.

Upravi Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije uputio je g. ministar prosvete sledeće pismo:

»Francusku je zadesila velika nesreća. Neobuzdana poplava opustošila je mnoge njene plodne krajeve, usled čega je na tisuće porodica ostalo bez krova. Pojedini gradovi i sela su potpuno u ruševinama. Osećanje čovečnosti nalaže, da se postradalima hitno pritekne u pomoć ali nama to naročito nalaže zahvalnost prema francuskom narodu, koji je za vreme poslednjeg rata dao bezbrojne primere, kako se pruža ruka prijatelju u nevolji, primajući naše izbeglice kao svoje sinove.

U znak ljubavi prema francuskom narodu i saosećanja teške nesreće, koja je zadesila Francusku, priređiće

se u celoj kraljevini 14. aprila 1930. g. francuski dan. Potrebno je da i sva sokolska društva u kraljevini uzmu učešće toga dana na manifestaciji zahvalnosti našega naroda prema prijateljskom francuskom narodu.

Stoga preporučujem upravi Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije, da 14. aprila ili do toga dana zaključno svi Sokoli prirede jedan javan čas, čiji će se prihod upotrebiti kao pomoć opustošenim pokrajinama Francuske. Sav sakupljeni novac, sa uobičajenim spiskovima ima se slati Glavnom Odboru Crvenog Krsta u Beogradu.

O tome obaveštavam sva bratska društva pozivajući ih, da udovolje toj preporuci g. ministra prosvete. Novac neka se šalje Savezu u Beograd (Terazije 7), koji će sakupljene priloge uputiti na odgovarajuće mesto.

Pravila župe.

§ 1.

Ime, teritorija, sedište i pečat župe.

Župa se zove Sokolska župa....¹ Teritoriju i sedište župe određuje uprava Saveza. Pečat župe ima oblik kruga sa natpisom: Sokolska župa.....

§ 2.

Svrha.

Svrha župe je, da putem učlanjenih društava uporednim vaspitanjem tela i duše po Tyrševom sokolskom sistemu udomačenom u našem narodu unapređuje telesno zdravlje, moral i nacionalnu svest državljana kraljevine Jugoslavije.

§ 3.

Sredstva.

Svoju svrhu postizava župa:

1. Osnivanjem sokolskih društava i seoskih sokolskih četa u zajednici sa sokolskim društvom, kome imaju pristupi.
2. Davanjem inicijative društvima i četama za celokupni sokolski rad, uticajem na pravilan i istrajan rad društava i kontrolisanjem stanja i rada društava.
3. Propagiranjem Sokolstva u najširim slojevima naroda putem sokolskih društava i sokolskih četa, a priređivanjem predavanja, širenjem sokolske literature u cilju podizanja telesne, moralne i nacionalne snage u narodu.

4. Priređivanjem sastanaka, javnih vežaba, utakmica, svečanosti, župskih i drugih sletova i izleta.
5. Priređivanjem tečajeva za stručna usavršavanja, izašiljanjem prednjaka po društvima i na savezne tečajeve.
6. Olakšicama, povlasticama i potporom predviđenom Zakonom i osnivanju Sokola kraljevine Jugoslavije i Statutom o organizaciji i poslovanju Sokola kraljevine Jugoslavije.

7. Izdavanjem župskog sokolskog lista samostalno ili zajednički sa jednom ili više susjednih župa.
8. Prinosima društava, koje određuje uprava Saveza po predlogu župa.
9. Novčanom potporom, koju bez novine dodeljuju svake godine upravama župa na svojoj teritoriji iz svojih specijalnih kredita za ovu svrhu i moralnom pomoći društvima.

10. Pomaganjem pokreta protiv alkoholizma i pokreta za štednju po društvima i sokolskim četama.
11. Imenovanjem i razrešavanjem društvenih uprava.
12. Dostavljanjem naređenja, uputstava i prepiske od uprave Saveza društvima i od društava sa obrazloženim mišljenjem upravi Saveza.
13. Podnošenjem predloga upravi Saveza, korisnih za napredak Sokolstva.
14. Odašiljanjem prinosa upravi Saveza određenih po istoj.
15. Odašiljanjem izveštaja o svome stanju i radu na zahtev uprave Saveza i redovnog godišnjeg izveštaja do kraja januara meseca za proteklu upravnu godinu koja se računa od 1. januara do 31. decembra sa iznašanjem celokupnog rada uz tabelaran uporedni pregled sa stanjem iz prošle godine.
16. Izvršavanjem svih naloga uprave Saveza.

§ 4.

Članstvo.

Članom Sokolske župe može postati svako sokolsko društvo organizovano po pravilima ustanovljenim po upravi Saveza, ako prijavi svoj pristup, i ako bude primljeno po upravi župe.

Uprava Saveza odobrava pristup društvu u župu.

¹ N. pr.: Sokolska župa Ljubljana (ne: u Ljubljani).

Svako mesto načelno ima samo jedno sokolsko društvo. Veća mesta mogu iznimno imati više sokolskih društava. Starešinstvo župe odlučuje o broju mesnih društava, određuje im teritoriju.

Učlanjena društva moraju se pokoravati Zakonu o osnivanju Sokola kraljevine Jugoslavije, Statutu o organizovanju i poslovanju Sokola kraljevine Jugoslavije, te svima odredbama, pravilima, pravilnicima izdanim po saveznoj upravi i svima odredbama i zaključcima svoje župe.

§ 5.

Prestanak članstva.

Članstvo društva u župi prestaje: 1. Priključenjem drugoj župi po saveznoj upravi uz prethodan sporazum društva i župe.

2. Isključenjem iz članstva po saveznoj upravi a na predlog uprave župe, naročito u onom slučaju, ako društvo i na treći poziv uprave župe ne uplati župske i savezne prinose za minulou godinu.

3. Prestankom društva.

§ 6.

Prava članstva.

Svako društvo ima pravo da saraduje kod svih župskih priredaba i da u smislu ovih pravila učestvuje u radu župe.

§ 7.

Dužnost članstva.

Dužnosti članova jesu:

1. Da plaćaju savezne i župske prinose, koje određuje uprava Saveza.
2. Da saraduju u župskim javnim vežabama i utakmicama i da po propisima tehničkog odbora priređuje javne vežbe.
3. Da šalje izaslanike u odbor župe i župsku glavnu skupštinu.
4. Da šalje vežbače u župski prednjački tečaj.
5. Da izvršuje sve odredbe župske i savezne uprave.

§ 8.

Uprava župe.

Upravne poslove župe vrši uprava župe koju imenuje i razrešava uprava Saveza, a koja se sastoji iz starešine, 1—2 zamenika, predsednika prosvetnog odbora, načelnika, načelnice, 1—3 zamenika načelnika, 1—3 zamenice načelnice, sekretara, blagajnika, 5—10 članova, 5—10 zamenika članova, 5 revizora i njihovih zamenika.

Uprava župe mora najdalje u roku od 8 dana od dana svoga imenovanja po upravi Saveza, sazvati prvu sednicu župe, na kojoj se ima izvršiti konstituisanje u smislu ovih pravila.

§ 9.

Uprava župe upravlja celokupnim sokolskim radom na teritoriji župe, stara se o idejnom vodstvu i vodi nadzor nad celokupnim sokolskim radom na teritoriji župe.

U delokrugu uprave župe naročito spada da:

1. Imenuje i razrešava društvene uprave i uprave sokolskih četa.
2. Odobrava osnivanje više društava u većim mestima, određuje im teritoriju, te daje dozvolu za učlanjenje u ono društvo izloga mesta, koje leži izvan teritorije na kojoj stanuje član društva.
3. Podnosi predlog upravi Saveza o veličini redovnog i vanrednog društvenog prinosa župi i Savezu. Sakuplja od društava prinose za župu i Savez i upravlja župskom imovinom.
4. Razdeljuje materijalnu pomoć društvima.
5. Saziva župsku glavnu skupštinu i podnosi izveštaj o radu, saziva odbor delegata društava i zbor društava.

štvenih načelnika i određuje im mesto sastanka i dnevni red.

6. Priređuje župske javne vežbe, župske i okružne sletove, svečanosti, sastanke, predavanja i izdaje župski sokolski list.

7. Pribira materijal za osnivanje sokolskog muzeja.

8. Propisuje prema naređenju uprave Saveza način vođenja administracije u društvima.

9. Imenuje i razrešava župski prosvetni odbor iz sokolskih redova, te odseke odnosno referente uprave župe iz članova ili zamenika članova uprave župe.

10. Određuje urednika i uređivački odbor župskog glasnika i drugih listova koje izdaje.

11. Rešava po predlozima prosvetnog odbora i župskih odseka odnosno referenata.

12. Rešava kao drugostepena vlast o prizivu u disciplinski postupku.

13. Stara se o svima pitanjima moralne, fizičke i ekonomske prirode, koja se odnose na župu.

14. Promatra sav nacionalni i kulturni položaj naroda na teritoriji župe.

15. Imenuje jednog izaslanika u odbor delegata župa.

16. Imenuje izaslanike za glavnu skupštinu Saveza i to na svakih započetih 500 članova jednog izaslanika.

§ 10.

Sva prepiska uprave župe vodi se pod potpisom starešine ili njegovog zamenika i premapotpisom sekretara.

Ako se prepiska odnosi na novčane i imovinske poslove, premapotpisuje blagajnik, ako se odnosi na tehnički rad premapotpisuje načelnik za članove, a načelnik i načelnica za članice, ili njihovi zamenici, a ako se odnosi na prosvetni rad, premapotpisuje predsednik prosvetnog odbora. Referenti odseka premapotpisuju dopise, koji zasecaju u njihov delokrug.

Redovne sednice uprave župe drže se jedanput nedeljno u određeni dan i čas bez naročitog poziva. Sednice saziva starešina ili njegov zamenik. Član uprave župe, koji bez opravdanja izostane sa sednice triput, smatra se da se odrekao članstva uprave, te se njihova imena dostavljaju upravi Saveza. Sednici imaju prisustvovati kako članovi, tako i članovi zamenici, koji sa istim pravima kao i članovi imaju učestvovati u celokupnom radu uprave župe.

Za donošanje zaključaka potrebno je, da na sednici prisustvuje najmanje polovina članova uprave župe. Zaključci se donose većinom glasova prisutnih članova uprave župe i to javno, a na zahtev bilo ma jednog člana tajno. Pri jednakoj podeli glasova odlučuje starešina ili zamenik, koji inače ne glasa.

§ 11.

Uprava župe ima pomoćne i savetodavne organe.

Pomoćni organi su prosvetni odbor, čiji je zadatak, da u sporazumu sa župskim načelništvom organizuje, vodi i nadzire prosvetni rad u župi, i svi odseci župske uprave odnosno referenti, koji se imenuju prema potrebama župe (zdravstveni, statistički, gospodarski, saobraćajni itd. odsek, odnosno referent). Rad i sastav prosvetnog odbora i rad odseka, odnosno referenata biće prema stvarnim potrebama određen pravilnicima i poslovnice.

Savetodavni organi su:

1. Glavna skupština,
2. odbor delegata društava,
3. zbor društvenih načelnika.

§ 12.

Glavna skupština.

Glavnu skupštinu sačinjavaju uprava župe i izaslanici društava. Glavnu skupštinu saziva i određuje joj dnevni red uprava župe. Glavnoj skupštini predsedava starešina ili njegov zamenik. Glavna skupština se saziva prema potrebi, a najmanje jedanput godišnje.

§ 13.

Na glavnoj skupštini koja se saziva 14 dana ranije uz saopštenje dnevnog reda imaju pravo pristupa i raspravljanju svi članovi župskih društava, a pravo glasa imaju samo zastupnici društava izabrani po upravi društva i uprava župe. Uprava društva bira na svaku stotinu članova po jednog zastupnika. Na višak od najmanje 50 članova dolazi također po jedan zastupnik. Pravo glasa imaju članovi odnosno zastupnici samo u tom slučaju, ako je društvo udovoljilo svima obavezama prema župi.

§ 14.

U delokrugu glavne skupštine kao isključivo savetodavnog organa spada:

1. Izbor dvaju članova za overovljenje skupštinskog zapisnika.
2. Primanje izveštaja uprave župe i revizora.
3. Podnošenje predloga upravi župe o visini župskih doprinosa.
4. Podnošenje predloga upravi župe u vezi sa godišnjim proračunom.
5. Davanje mišljenja u predmetu određivanja mesta i vremena župskih sletova po predlogu tehničkog odbora.

6. Davanje mišljenja po svima pitanjima koja uprava župe iznese na dnevni red.

7. Podnašanje predloga upravi Saveza za imenovanje članova uprave župe, revizora i članova suda časti.

§ 15.

Raspravljane na glavnoj skupštini je javno. Ako glavna skupština većinom glasova reši tajno raspravljane, imaju prava prisustvovati samo zastupnici društava i uprava župe.

§ 16.

Glavna skupština donosi pravovremene zaključke, ako je zastupana polovina društava, koja pripadaju župi. Ako se ne sastane dovoljan broj, sa istim dnevnim redom ima se sazvati druga glavna skupština na isti dan za jedan sat docnije s napomenom, na kojoj će se zaključci donositi bez obzira na broj zastupanih društava.

§ 17.

Zaključci se donose jednoglasno ili većinom glasova. Uz jednaki broj glasova odlučuje glas predsjednika.

§ 18.

Glavnoj skupštini predstava župski starešina ili njegov zamenik. Ako su ovi odsutni bira glavna skupština predsjednika. Na skupštini se vodi zapisnik, koji potpisuje starešina, tajnik i dva izabrana overovljača zapisnika.

§ 19.

Odbor delegata društava.

Odbor delegata društava je savetodavni organ uprave župe po svima pitanjima, koja uprava župe u toku upravne godine iznese na dnevni red pred odbor.

Odbor se sastoji iz uprave župe i iz po jednog delegata, koje uprava društva godišnje bira na svojoj sednici. Odboru predstava starešina ili njegov zamenik. Odbor zasedava u sedištu župe ili prema potrebi u drugom mestu. Sednice saziva uprava župe najmanje triput godišnje 14 dana ranije uz saopštenje dnevnog reda. Za pravovremeno donasjanje zaključaka potrebno je prisustvo polovine ukupnih delegata društava. Ako se na zakazanoj sednici ne skupi dovoljan broj delegata, nakon jednoga sata održaće se sednica sa istim dnevnim redom, bez obzira na broj prisutnih delegata. Zaključci se donose većinom glasova. U slučaju jednake podelje glasova odlučuje glas predsjednika, koji inače ne glasa.

§ 20.

Tehnički vaspitni rad.

Tehnički i vaspitni rad u župi vodi načelnik i načelnstvo župe, koji se moraju u svemu pokoravati odredbama i propisima načelnstva Saveza.

Župsko načelnstvo čine župski načelnik i načelnici i njihovi zamenici. Župsko načelnstvo je sastavni deo uprave župe, te o svome radu izveštava upravu župe.

Načelnstvo župe nadležno je i konačno odlučuje samo u pitanjima strogo tehničke prirode, za koja je potrebna naročita kvalifikacija, t. j. stručna prednjačka sprema.

U koliko su sa takim pitanjem, koje spada u nadležnost načelnstva župe, spojeni materijalni izdaci, mora načelnstvo predložiti upravi župe, i može ga izvršiti tek onda, kada uprava župe predlog odobri i osigura potrebna materijalna sredstva.

Za javne nastupe potrebna je saglasnost sa upravom župe.

Načelnstvo ima u prvom redu, da se brine za uporedno t. j. nadeljeno i srazmerno telesno, moralno i nacionalno vaspitanje. Prema tome ostaju u njegovoj nadležnosti izvršavanje odredaba i propisa načelnstva Saveza:

1. u pogledu pitanja vaspitnog sistema i vaspitanja u opšte;
2. u pogledu pitanja vaspitne prirode;
3. u pogledu pitanja načina organizacije vaspitnih organa;
4. organizacija i vodstvo župskih javnih nastupa;
5. nadzor tehničkog-vaspitanog rada u društvima;
6. organizacija i briga za izvedbu župskih prednjačkih tečajeva.

Načelnstvo župe ima kao pomoćni organ župski tehnički odbor, koji ima, ako je potrebno, naročite odseke. Tehničkom odboru župskog načelnstva predstava župski načelnik ili njegov zamenik, članovi (ice) pak su mu članovi načelnstva, i potreban broj tehničkih stručnjaka, koje iz sokolskih redova imenuje i razrešava župsko načelnstvo po odobrenju načelnstva Saveza.

U tehničkom odboru ima svog zastupnika župski prosvetni odsek i prema potrebi također drugi odseci uprave župe. Isto tako ima župsko načelnstvo svoga zastupnika u prosvetnom odseku i prema potrebi u drugim odsecima. Ove zastupnike imenuje načelnstvo između svojih članova ili između drugih članova tehničkog odbora.

Detaljan rad župskih tehničkih organa reguliše se pravilnicima i poslovnicima, koje propisuje načelnstvo Saveza.

§ 21.

Zbor načelnika društava sačinjavaju:

1. tehnički odbor župe;
2. društveni načelnici i načelnice, ili njihovi zamenici.

Sednicama predstava načelnik župe ili njegov zamenik. Ovaj zbor saziva i određuje mu dnevni red načelnstvo župe po svom nahodjenju ili po predlogu više od polovine načelnika društava.

Za pravovremeno donasjanje zaključaka potrebno je prisustvo polovine ukupnih načelnika i načelnica društava ili njihovih zamenika. Ako se na zakazanoj sednici ne skupi dovoljan broj načelnika i načelnica ili njihovih zamenika, nakon jednog sata održaće se sednica sa istim dnevnim redom, bez obzira na broj prisutnih načelnika i načelnica ili njihovih zamenika. Zaključci se donose većinom glasova. U slučaju jednake podelje glasova odlučuje glas predsjednika, koji inače ne glasa.

§ 22.

Revizori.

Revizori računava paze na rukovanje novca, pregledaju račune i izveštavaju o tome odbor delegata društava i glavnu skupštinu, te u računskim pitanjima podnose svoje predloge.

§ 23.

Ozledni fond.

Ozledni fond koji postoji samo pri upravi Saveza, podupire sve članove sokolske organizacije, koji su se ozledili kod sokolskog rada. Organizaciju ovog fonda propisuje uprava Saveza pravilnikom.

§ 24.

Sud časti.

Župski sud časti rešava samo po sporovima časti nastalim između:

1. Članova uprave župe;
2. Uprave župe i uprave društava;
3. Članova uprave župe i članova uprave društava;
4. Članova uprave raznih društava;
5. Članova raznih društava;
6. Članova društava, koja pripadaju raznim župama, u kome slučaju je nadležan sud časti one župe na čijoj teritoriji leži društvo kome pripada okrivljeni.

Sud časti sastavlja pet članova i tri zamenika naimenovanih od uprave Saveza, a za vreme od jedne godine. Svi članovi se imenuju iz sokolskih redova, koji stalno borave u sedištu uprave župe. Svaka strana ima prava, da odredi sebi poverenika u obranu svojih interesa.

Najmlađi član suda vrši dužnost delovode.

Sudski postupak počinje na zahtev jedne strane. Zahtev se dostavlja upravi župe pismenim putem najdalje za 14 dana od dana, kada je spor nastao. Docnije prispjele prijave ne uzimaju se u pretres.

Uprava župe kada primi zahtev, saziva odmah sud časti, koji ima početi zasjedanje u roku od 14 dana.

Sud časti odlučuje po slobodnom ubedenju. Odluka suda nakon proglašenja stranama, saopštava se upravi župe radi izvršenja.

Protiv odluke suda časti nema mesta žalbi.

§ 25.

Prestanak župe.

Župa prestaje, kada o tome donese rešenje uprava Saveza.

Likvidacija župe ima se obaviti po naredjenjima uprave Saveza.

Imovinu prestale župe preuzima u upravu uprava Saveza uz dužnost, da njen prihod upotrebljava za potporu pograničnih župa koje taku potporu trebaju.

Osnuje li se na teritoriji prestale župe u roku od pet godina nova župa Sokola kraljevine Jugoslavije, predaće joj u vlasništvo uprava Saveza svu glavničnu imovinu prestale župe.

Nakon pet godina raspolaže uprava Saveza sa imovinom prestale župe slobodno.

Bude li teritorija jedne župe podeljena na više župa, deli se među njima i imovina podeljene župe i to u razmeru u kom pojedina župa preuzima postojeća društva.

Ova pravila primljena su na sednici izvršnog odbora dne 21. marta o. g. i stupaju na snagu sa danom objave u »Sokolskom Glasniku«.

Beograd, 21. marta 1930.

Savez Sokola kraljevine Jugoslavije.

Tajnik: I. zam. starešine: A. Brozović, s. r. E. Gangl, s. r.

Jedinstveno knjigovodstvo za župe i društva.

Radi lakšeg vođenja i kontrole računskog poslovanja župa i društava savezna uprava je odlučila, da sa svima svojim jedinicama uvede jednoobrazne knjige, koje su date u izradu, čim budu gotove, razaslat će se župama i društvima. Prema gornjoj odluci poslove materijalne prirode župe će imati da vode u tri knjige i to:

1. Inventar;
2. Blagajnu (Amerikanski dnevnik);
3. Knjigu društava na svakoj teritoriji, a društva će voditi:

1. Inventar i
  2. Blagajnu (amerikanski dnevnik).
- Ove dve knjige su jednake i u župama i u društvima i tako su izrađene, da će ih moći i nestručni — funkcionari vrlo lahko shvatiti i voditi. O prednjem se obaveštavaju bratske župe sa molbom da o ovome obaveste i svoja društva.

Zdravo!

Pečati za župe i društva.

Opaža se, da mnoge sokolske jedinice upotrebljavaju pečate, a i tisaknice, sa napisom i oblikom, koji nikako ne odgovara propisima Saveza, prem je Savez o tome izdao točne upute. U tom cilju i da se doskoči dosadanjim greškama, donasmo ovde

Pečat župe.

reprodukovane pečate za župe i društva u njihovom propisanom obliku i veličini. Napis na pečatu ima da bude ili samo latinicom ili samo ćirilicom. Mastilo za pečate župa ima da se upotrebljava u svetlo zelenoj boji, za društva u ljubičastoj boji.

Pečat društva.

Napisi imaju da glase: Sokolska župa Mostar, a ne Sokolska župa u Mostaru. Isto vredi i za društva, naime: Sokolsko društvo Srem, Mitrovica, a ne Sokolsko društvo u Srem, Mitrovici.

Pečati mogu da se poruče kod Jugoslovenske Sokolske Matice, Ljubljana, Narodni dom.

Izveštaji o Masarykovoј proslavi.

Raspisom izvršnog odbora savezne uprave odštampanim u br. 2. »Sokolskog Glasnika«, propisano je svima sokolskim društvima, da osamdesetogodišnjicu rođendana presidenta Čehoslovačke republike proslave na najsvečaniji način, prema propisanom programu.

Da bi se proverilo izvršenje ovog propisa i prikupili potrebni podaci o opsegu, načinu i uspehu proslave, pozivaju se br. župske uprave:

- a) da od svojih društava zatraže programe proslave i izveštaje o proslavi, prema pripisanom obrascu, koji se svakom društvu ima poslati u 3 primerka (za društvenu arhivu, 1 za župsku arhivu, a 1 za Savez);
- b) da neposredno i putem društava prikupe sve što je u dnevnoj štampi objavljeno o Masarykovoј proslavi na teritoriji dotične župe;
- c) da izveštaje sa priključenim novinskim vestima pošalju Savezu najkasnije do 15. aprila 1930.

Zdravo!

Baza za odmerenje saveznog poreza.

Upućuju se sve bratske župske uprave, da na shodan, ali hitan način obaveste sva svoja bratska društva, da je za odmeru poreza merodavno stanje, koje je vladalo koncem decembra 1929. Samo po ovom stanju odmeriće se poreza. Iznimno za ovu godinu dozvoljava se, da društva odjave članove, koji su istupili, a prijave nove i to do 1. aprila 1930. Ovako korigirano stanje biti će bazom oporezovanja.

Zdravo!

Poslovník

za primanje u članstvo i brisanje iz članstva.

§ 1.

Ko želi postati članom, članicom sokolskog društva, mora ispuniti posebni prijavi list i mora ga vlastoručno potpisati. U prijavnim listu mora se istaći ime, prezime, dan, mesec i godina rođenja, zanimanje i boravište. Pored toga prijavljeni ima navesti članstvo izvan sokolskih društava sa funkcijama koje u tim društvima vrši. Za ustanovljenje doba starosti ima se priložiti bilo kakva službena isprava iz koje se daje ustanoviti godina rođenja i to kod onih članova, kod kojih postoji sumnja, da li su navršili 26-tu godinu života.

Prijavljenog moraju predložiti dva člana, te jamčiti za društvenu neporočnost prijavljenoga. Iz prijavnog lista mora biti vidljivo da li je prijavljeni već bio član (članica) drugog Sokolskog društva i koga te da li je od ovoga društva primio katarski broj, sokolski znak i legitimaciju. Ako se u ovom slučaju pokaže potreba za obaveštenje, imaju se potrebni podaci zatražiti od društva, kome je prijavljeni pripadao.

Prijavi list ima se ispostavljati i od muškog i ženskog naraštaja, kada nakon navršene 18. godine žele da stupaju u društvo kao članovi. Kod ovakvih prijavljenih članova ne određuje se otkušajno vreme, jer se isti primaju za članove na osnovu predloga vođe naraštajskog odeljenja, koji predlog prethodno odobrava prednjački zbor. Ovo se pravilo analogno primenjuje i kod onih članova-članica, koji iz drugoga sokolskog društva stupaju u društvo. U ovakom slučaju može se analogno postupiti samo tada, ako se prela prijava novome društvu u vremenu od 14 dana računajući od dana doseglenja u mesto novoga društva. Ako u istom mestu ima više sokolskih društava, onda se ima u drugo društvo stupiti najdalje u vremenu od 14 dana računajući od istupanja iz prvoga društva. Istupanje iz članstva predašnjega društva mora po istome pismeno biti potvrđeno u otpusnici, u kojoj moraju biti sadržani svi podaci o članstvu.

§ 2.

Prijavne listove prima po upravi društva određeni član koji podnosi prijavi list zajedničkoj sednici uprave društva i prednjačkog zbora, nakon što je spisak prijavljenih članova bio objavljen 8 dana u društvenim prostorijama.

Ova zajednička sednica prima član-članice privremeno, dok ne protekne otkušajno vreme, koje traje najmanje 6 meseci. Kada ovo vreme prođe odlučuje se o konačnom primanju.

Za pravovremeno donasjanje zaključaka na zajedničkoj sednici potrebna je nadpolovična većina svih članova uprave društva i prednjačkog zbora.

§ 3.

Prijavljeni se prima na pokušajno vreme od najmanje 6 meseci, koje vreme počinje sa danom privremenog primanja. Dan privremenog primanja ima

se potvrditi na prijavnim listu, potpisom starešine društva i tajnika.

Pokušajno vreme za slučaj potrebe može se produžiti ali skratiti se nikako ne može. Pokušajno vreme obračta se samo onim članovima, članicama, koji iz naraštaja ili iz drugog Sokolskog društva stupaju u društvo.

§ 4.

Spisak sa imenima članova i članica primljenih na pokušajno vreme ima se objaviti u društvenim prostorijama.

Protiv upisa članova, članica u društvo mogu se za 8 dana od dana objavljivanja spiska podneti upravi društva pismeni prigovori vlastoručno potpisani.

Ako se protiv članova, članica u određenom roku od 8 dana ne podnesu prigovori, ima se istima izdati odmah članska legitimacija i članski znak.

§ 5.

Prednjački zbor vodi statistiku ovih društvenih članova, članica, koji još nisu navršili 26. godinu života, te vodi evidenciju o opravdanom i neopravdanom izostanku od vežbe.

Ako član-članica neopravdano izostaje sa vežbe, prednjački zbor predlaže upravi društva pismenu opomenu. Ako član-članica nakon ove pismene opomene u vremenu od tri meseca neopravdano izostane od deset vežbi, prednjački zbor predlaže upravi društva brisanje iz članstva.

§ 6.

Uprava društva briše iz članstva svakog člana-članice ako je u zaostatku društvenih doprinosa za vreme duže od šest meseci, ukoliko uprava društva nije primila do znanja opravdanje. Uprava društva dužna je brisati iz članstva sve članove-članice ispod 26 godina u pogledu kojih prednjački zbor podnese predlog za brisanje iz članstva u smislu § 5. ovog poslovnika. Uprava društva na predlog prednjačkog zbora rešava od vežbe samo one članove-članice:

1. koji su u društvu zaposleni drugim sokolskim radom,
2. koji su opravdani lekarskim uverenjem.

Član-članice imaju izostanak sa vežbe opravdati svome načelniku ili načelnici, a o opravdanju donosi zaključak prednjački zbor.

§ 7.

U pogledu onih članova i članica, koji svojim obavezama nisu udovoljili, postupa se prema društvenim pravilima i ovom poslovniku.

Ovaj poslovnik primljen je na sednici izvršnog odbora dne 21. marta o. g. i stupa na snagu sa danom objave u »Sokolskom Glasniku«.

Beograd, 21. marta 1930.

Savez Sokola kraljevine Jugoslavije.

Tajnik: I. zam. starešine: A. Brozović, s. r. E. Gangl, s. r.

Svim bratskim župama!

Organizacija obaveštajne službe u župama i društvima za sokolsku štampu.

Medu najvažnije zadatke župskih prosvetnih odbora i društvenih prosvetnih odseka, spada između ostalog i sokolska obaveštajna služba. U užem smislu, ona obuhvata troje: a) praćenje pisanja štampe na teritoriji župe odnosno društva o Sokolu kraljevine Jugoslavije i o Sokolstvu u opšte, te uređivanje zbirke novinskih isečaka o vestima o Sokolstvu;

b) Obaveštavanje naše javnosti o Sokolu kraljevine Jugoslavije i o Sokolstvu u opšte, a naročito o sokolskom radu na teritoriji dotične župe odnosno društva, te nastojanje, da sokolski rad bude prikazan u pravom svetlu. Njegov pako značaj za narod, državu i Slovenstvo da bude pravilno ocenjen;

c) Izveštavanje župske i društvene uprave o eventualnim napadajima na Sokolstvo ili na sokolske radnike, odnosno o netačnim i tendencioznim vestima o Sokolstvu, te njihovo sistematsko suzbijanje.

U širem smislu, sokolska obaveštajna služba obuhvata i brigu i evidenciju i o širenju sokolske štampe, a naročito naših sokolskih listova »Sokolski Glasnik«, »Sokolica«, »Naše radosti« i »Soko« (bivši »Prednjak«).

d) Poslovnici župskih prosvetnih odbora i društvenih prosvetnih odseka predviđaju, u krugu potonjih, za taj vestioce za sokolsku štampu: dok prvi rad naročite funkcionare-časnike, župske odnosno društvene novinare i iz (novinari) vrše obaveštajnu službu u užem smislu, potonjima (izvestiocima za sokolsku štampu) je zadatak obaveštajna služba u širem smislu briga

i nastojanje za širenje sokolske štampe.

U poslovnici, koji će u toku meseca aprila biti objavljeni, njihove dužnosti i njihov krug rada tačno su utvrđeni.

e) Kako je, međutim, obzirom na novo stanje u kome se naše Sokolstvo nalazi posle osnivanja Sokola kraljevine Jugoslavije obaveštajna služba od naročite je važnosti, koju povećava još i ta okolnost, da se nalazimo pred našim velikim svesokolskim sleptom, pa se ne može čekati dok organizacija župskih prosvetnih odbora i društvenih prosvetnih odseka bude do kraja sprovedena, to Izvršni odbor Saveza određuje:

1. do konstituisanja župskih prosvetnih odbora i društvenih prosvetnih odseka prema propisima novih poslovnika imaju postavljene župski i društveni prosvetari odmah pristupiti organizaciji sokolske obaveštajne službe u naznačenom pravcu na svojim područjima, i to bilo lično bilo uz pomoć članova uprave, koje ova za taj posao odredi.

2. Župski i društveni prosvetari imaju naročito da se postaraju, da se u našim sokolskim listovima »Sokolski Glasnik«, »Sokolica« i »Našoj radosti« sa njihovih teritorija objave članci (izveštaji) o sokolskom radu i stanju Sokolstva u opšte, osobito posle osnivanja Sokola kraljevine Jugoslavije, kao i ideološki članci i praktični predlozi za unapređenje sokolskog rada.

Izveštaji i članci moraju biti kratki, koncizni, jezgroviti i aktualni.

3. Župski i društveni prosvetari

moraju odmah pristupiti i organizaciji za sistematsko širenje sokolske štampa.

U tu svrhu treba da odmah, u koliko to već nisu učinili, prikupe tačne podatke o brojnem stanju pretplatnika na pomenute sokolske listove i da odmah započnu sa prikupljanjem novih pretplatnika.

4. Obavezna je sledeća minimalna pretplata:

- 1. Za »Sokolski Glasnik«: a) Svi članovi župskih i društvenih uprava; b) za župske i društvene knjižnice po jedan primerak; u 10% celokupnog članstva. 2. za »Sokolice«: a) po dva člana župskih i društvenih uprava; b) za župske i društvene knjižnice po jedan primerak; c) 10% celokupnog naraštaja.

- 3. za »Našu radost«: a) po jedan član župskih i društvenih uprava; b) za župske i društvene knjižnice po jedan primerak; c) i 5% celokupne sokolske dece. 4. za »Soko«, bivši »Prednjak«: a) svi članovi saveznog načelstva i uprave Saveza; b) svi članovi župskog načelstva i po tri člana župske uprave; c) svi članovi društvenih prednjačkih zborova i po dva člana uprave; d) po jedan primerak za župske i društvene biblioteke te po jedan primerak za tehničke biblioteke bilo župe ili društva; e) 10% vežbajućeg članstva. Do 1. maja 1930. podneće župski prosvetari izveštaje o brojnem stanju pretplatnika prema priključenom obrascu.

Zdravo!

Pravilnik

za disciplinski postupak.

§ 1.

Disciplinski postupak protiv članova sokolskih društava započinje predajom tužbe, ili uredovnim putem, ako uprava društva sazna, da postoji sumnja protiv člana, da se ogrešio o društvena pravila i o ostala sokolska naređenja.

§ 2.

Čim uprava društva dozna da postoji opravdana sumnja koja bi mogla služiti za osnovu disciplinskog postupku, na prvoj sednici ima se odlučiti o pokretanju disciplinskog postupka.

§ 3.

Za donošenje rešenja o pokretanju disciplinskog postupka dovoljna je nadpolovična većina glasova. Od rešavanja i raspravljanja isključeni su tužitelj, osumnjičeni i oni članovi uprave društva, koji stoje sa osumnjičenim u rodbinskoj vezi.

§ 4.

Rešenje o pokretanju disciplinskog postupka ima da sadrži tačno činjenično stanje i sve one okolnosti u pogledu kojih se ima vršiti istraga. U rešenju se ima imenovati istražni poverenik iz uprave društva ili iz sokolskih redova. Zadatak istražnog poverenika je da sprovede istragu po rešenju uprave društva i da pribavi sve potrebne podatke za disciplinski raspravu.

§ 5.

Uprava društva ima u roku od tri dana pismeno izvestiti osumnjičenoga da je protiv njega poverenik pokrenuo disciplinski postupak. Osumnjičenom se isto vreme ima saopćiti ime istražnog poverenika.

§ 6.

Protiv rešenja o pokretanju disciplinskog postupka nema mesta žalbi, ali osumnjičeni ima prava za tri dana od dostavljanja rešenja o pokretanju postupka zahtevati da se odredi drugi

istražni poverenik. Ovaj zahtev se ima pismeno dostaviti upravi društva sa tačnom oznakom razloga za izuzeće istražnoga poverenika.

§ 7.

O prigovoru izuzeća istražnoga poverenika odlučuje uprava društva u prvoj idućoj sednici. Pri donošenju rešenja istražni poverenik čije se izuzeće traži, ako je član uprave društva, nema prava glasa. Rešenje uprave društva po ovoj stvari konačno je.

§ 8.

Istražni poverenik vodi istragu samostalno. Njemu se ima dostaviti optužba sa svima spisima.

§ 9.

Dužnost istražnog poverenika je da istražnim postupkom ustanovi tačno stanje stvari sa oznakom dokaza koje ima pribaviti kako za osumnjičenog, tako i protiv njega. Istražni poverenik može protegnuti istragu i na one čine, koji nisu navedeni u rešenju o pokretanju istrage ukoliko ovi čini stoje u vezi sa stanjem stvari ustanovljenom tokom istrage. Istražni poverenik neposredno preslušava društvene članove i članove drugih sokolskih društava, pa i nečlanove, ako se ovi odazovu pozivu radi saslušanja. Istražni poverenik ima prava neposrednog dopisivanja sa pojedincima i organizacijama ukoliko je to potrebno za istražni postupak. U ovakvoj prepisci istražni poverenik ima navesti, da prepisku vrši kao postavljeni istražni poverenik. Ako se prepiska ima voditi sa državnim ili samoupravnim vlastima istražni poverenik upućuje svoju prepisku putem uprave društva.

§ 10.

O preslušanju osumnjičenoga ima se načiniti zapisnik na taj način, što će se u zapisnik voditi svako pitanje upućeno na osumnjičenog sa njegovim odgovorom, a zapisnik potpisuje osumnjičeni i istražni poverenik.

Ako osumnjičeni otkloni potpis na zapisniku, ima istražni poverenik da zatraži od njega obrazloženje zašto je potpis otklonio, a osumnjičeni može u posebnom pismu, koje se ima spisima priložiti navesti razloge otklanjanja svoga potpisa.

Osumnjičeni ima pravo da se brani i pismenim putem u kom slučaju se njegove izjave imaju priključiti spisima.

§ 11.

Istražni poverenik saslušava svedoke pojedinačno i usmeno.

§ 12.

O salušanju svakog svedoka vodi se zapisnik koji potpisuje istražni poverenik i svedok.

Ako svedok otkloni potpis, postupak se prema § 10. ovoga pravilnika.

§ 13.

Ako istražni poverenik ne može svedoka usmeno saslušati ili ako je usmeno salušanje skopčano sa teškoćama, može ovo saslušanje obaviti i pismeno na taj način, što će svedoku postaviti određena pitanja na koja se svedok ima izjasniti.

Članove drugih sokolskih društava istražni poverenik saslušava po mogućnosti sam. Ako ovo saslušanje ne može lično obaviti, ima se radi saslušanja svedoka obratiti onom sokolskom društvu, kome svedok pripada. U takvom slučaju saslušanje svedoka obaviće starešina ili po njemu određeno lice.

§ 14.

U svakoj zamolbi istražnog poverenika ima se navesti rok za odgovor, koji ne može biti duži od 14 dana.

§ 15.

Istražni poverenik može osumnjičenog saslušati više puta, te ima prava da osumnjičenemu u svom prisustvu dozvoli i uvid u sve istražne spise, ako bi ovo potrebno bilo radi odgovora osumnjičenoga na postavljena pitanja. Istražni poverenik mora osumnjičenoga saslušati svakako pre završetka istrage i pozvati ga da navede sve ono što ima u svojoj obranu navesti.

§ 16.

Istražni poverenik ima istragu najhitnije izvršiti. Svaka disciplinska istraga mora se završiti najdalje za dva meseca iza dostavljanja spisa istražnom povereniku.

Ako iz važnih razloga ne bi bilo moguće istragu završiti u vremenu od dva meseca, na molbu istražnog poverenika starešina može rok produžiti i to najviše sa još dva meseca.

§ 17.

Po završetku istrage istražni poverenik dostavlja sve spise starešini. Istražne spise dostavlja istražni poverenik uz iscrpan izveštaj, koji se ni u kom slučaju ne može odnositi na predlog u pogledu kazne.

§ 18.

Član, kome je poverena dužnost istražnog poverenika, ne može odbiti

primanje dužnosti bez naročitih razloga.

§ 19.

Starešina proučava dostavljene spise, te određuje ako ustanovi da je stvar dovoljno razjašnjena izvestitelja i to između članova uprave društva. Izvestitelj ima spise proučiti te podneti svoj izveštaj prvoj sednici uprave društva. Starešina može i sam biti izvestitelj.

§ 20.

Ako uprava društva ustanovi da stvar nije dovoljno razjašnjena, vraća spise istražnom povereniku na dopunu istrage i određuje rok do koga se spisi imaju vratiti starešini.

§ 21.

Ako starešina smatra da je stvar dovoljno razjašnjena, određuje raspravu na prvoj sednici uprave društva, na kojoj se predmet raspravlja. Raspravlanje je tajno.

§ 22.

Na sednicu uprave društva, na kojoj se ima raspraviti stvar, ima se pozvati osumnjičeni i to sa pozivom najmanje sedam dana pre sednice. U pozivu se ima navesti, da osumnjičeni u roku od tri dana od dana primitka poziva, ima prava uvida u sve spise, koji se nalaze kod izvestitelja, te ima prava predlagati dopunu istrage i da se već saslušani i po njemu prijavljeni novi svedoci neposredno saslušaju na samoj sednici. Osumnjičeni po isteku napred spomenuta tri dana ne može se ovim pravom poslužiti.

Uprava društva odlučuje o predlogu osumnjičenoga u pogledu dopune istrage i u pogledu preslušanja svedoka i nabavljanja ostalih predloženih dokaznih sredstava.

§ 23.

Osumnjičeni ima prava prisustvovanja na sednici za vreme izveštaja izvestitelja i za vreme obavljanja dokaznog postupka, te po završenoj raspravi ima prava da navede sve ono što može navesti u svoju odbranu.

§ 24.

Na disciplinskoj sednici može osumnjičeni imati i branitelja izabranog između društvenih članova.

§ 25.

Kako osumnjičeni, tako i istražni poverenik ne mogu prisustvovati onome delu sednice, kada se raspravlja i rešava o krivici i kazni osumnjičenoga. Međutim i u ovome vremenu ima uprava društva prava saslušavati kako osumnjičenoga, tako i istražnog poverenika, ako su potrebna daljnja razjašnjenja.

§ 26.

Nakon saslušanja izveštaja izvestitelja ili za slučaj potrebe istražnoga poverenika, svedoka, osumnjičenoga i njegovog branitelja, rešava uprava društva u tajnoj sednici i u odsutnosti osumnjičenoga, njegovog branitelja i istražnoga poverenika o tome

1. da li je osumnjičeni kriv i u kojoj meri,

2. kakvom se kaznom ima kazniti.

§ 27.

Glasanje se ima obaviti posebno o svakoj krivici, a skupno u pogledu kazne.

Svaki član uprave društva mora dati obrazloženo mišljenje o krivici osumnjičenoga. Prvi glasa izvestitelj, zatim zbučnim redom članovi uprave društva, a poslednji glasa starešina.

§ 28.

Rešenje se donosi većinom glasova. Ako se glasovi podele na jednaki broj glasova, onda se rešenje donosi prema glasovima koji su za osumnjičenoga povoljniji.

§ 29.

O pitanju kazne imaju glasovati svi članovi uprave društva, dakle i oni, koji su glasali protiv krivice osumnjičenoga. Pri donošenju rešenja odlučuje većina glasova, a ako se glasovi podele na jednaki broj glasova, onda se rešenje donosi prema glasovima, koji su za osumnjičenoga povoljniji. Ako se pri glasanju pokaže više mišljenja imaju se najpovoljniji glasovi dodavati manje povoljnima sve dotle, dok se ne postigne većina.

§ 30.

Disciplinske kazne su: 1. Usmena ili pismena opomena. 2. Usmen ili pismen ukor. Pismeni ukor može biti pošten objavom u društvenim prostorijama.

3. Zabrana nošenja sokolske odore i znaka, zabrana učestvovanja na priredbama, zabrana upotrebe društvenih sprava i prostorija za određeno vreme.

4. Isključenje iz društva, bez ili sa predlogom za isključenje iz Saveza.

Za izricanje kazne u slučajevima pod 1., 2. i 3. dovoljna je obična većina glasova, a u slučaju pod 4. zahteva se većina od 2/3 glasova celokupne uprave društva.

§ 31.

Prisutnom osumnjičenom odnosno njegovom branitelju ima se presuda usmeno objaviti i obrazložiti.

§ 32.

Presuda se ima izraditi i pismeno. Presudu izrađuje izvestitelj, a potpisuje presudu izvestitelj, starešina i tajnik.

§ 33.

Pismena presuda sadržava: 1. činjenično stanje, 2. postojanje krivice, 3. ustanovljenu kaznu, 4. napomenu o pravu na priziv. Od dana donošenja presude najdalje za 8 dana ima se prepis presude dostaviti optuženom i tužitelju. Prepis overovljava društveni tajnik.

§ 35.

Optuženi i tužitelj ima prava na priziv u svima slučajevima spomenutim u § 30. ovoga pravilnika.

§ 36.

Priziv na upravu župe ima se predati pismeno u roku od 14 dana od

VEKOSLAV BUČAR, (Ljubljana):

Kod Lužičkih Srba.

(Nastavak 9.)

Rožant (nem. Rosenthal) najznamenitije je hodočašće katoličkih Lužičkih Srba. U stanovitim godišnjim dobama hodočašći ovamo na hiljade i hiljade

Narodna nošnja u katoličkoj Lužici.

pobožnih duša. Veličanstvena crkva i ogroman dvospratni župni dvor svedoče o bogstvu, koje se je ovde skupilo u toku decenija.

Pater Romuald primio me je u svojoj radnoj sobi, gde priprema jedno svoje delo za štampu. Čestitam mu ime Jugoslovena njegovu 60 godišnjicu.

U vrlo se je obradovao jugoslovenskim čestitkama te mi je u znak zahvalnosti poklonio svoje delo »Tysac let huadowne mesto Rožant« kao »dopomnjenku na luby wopyt na dnu 22. 6. 1929.« Radi nedostatka vremena, hteo sam odmah nastaviti svoj put, ali sam morao ostati kod njega na ručku. Pre ručka mi je ljubazno pokazao krasnu crkvu i svoje gospodarstvo, a iza ručka me je ispratio jedan deo puta i pokazao mi kraći put za Rahlow.

Pater Romuald Domaška redovnik je cistercijskog reda i kao takav administrator rožantske župe. Potpuno neovisan od budyšinskog nemačkog biskupa, lako je s uspehom razvijao svoje delo na svim poljima lužičko-srpskog narodnog pokreta. Rodio se je 28. juna 1869. g. u Koslovu. Iza vršene osnovne škole u Rožantu i Budyšinu stupio je god. 1885. u lužičko-srpski katolički seminar u Pragu, gde je g. 1891. maturirao i stupio u cistercijski red. Zatim je studirao filozofiju, pedagogiku i bogoslovlje, pre svega pak se je mnogo bavio s arapskim, asirskim i kaldejskim jezikom, te višom eksegetikom. Kao svećenik bio je duhovni pastir u samostanu Marijine Hvězdy u Lužici i nekim krajevima Česke. Od g. 1909 dalje, administrator je u Rožantu.

Kao dak je mnogo putovao. U svojim mladim godinama posetio je i proputovao Italiju, Švedsku, Norvešku i Englesku. Česku pozna kao svoju Lužicu. Na svojim putovanjima po Českoj upoznao se je sa Sokolstvom, čiji je pripadnik i zagovornik još i danas.

U lužičko-srpskoj literaturi zauzima časno mesto. Uz znanstvena dela napisao je također više beletrističnih knjiga. Najpoznatija njegova dela su: Pregled češke književnosti, roman »Khodojty« te igrokazi »Slepi Benjamine« i »Namakanja hnadnovneje postavy w Róženec«. Poslednja se u s-

pehom prikazuje u mnogim lužičko-srpskim diletantskim pozorištima.

XVII.

Iz Rožanta vodi put u Rahlow (nem. Rahlau). Pokrajina, u saskoj Gornjoj Lužici prijatno valovita i živopisna, postaje uvek jednoličnija. Počinje nepregledna ravnica. Rodno tlo prelazi u peskovitu zemlju, koja daje siromašnom puku samo malo hrane. Široki pašnjaci menjaju se sa skromnim poljima i prostranim šumama, u kojima se nalaze samo maleni borci. Naseobine su u početku još prilično guste, kasnije pak postaju sve ređe. Pruska Gornja Lužica uopšte je vrlo retko naseljena.

Preko sela Šunow (nem. Schönau) i Konjicy (nem. Cunnewitz) približavam se polako Rahlowu. Kakvih pola sata pred selom, u sredini šume, svedoči veliko pogranično kamenje, da ovdje teče granica između sasko i pruske države. Medaši su na saskoj strani obojeni belo-zeleno i nose u beloj clipsi urezana slova K. S. (Königreich Sachsen), a na pruskoj crno belo sa urezanim slovima K. P. (Königreich Preussen). Postavljeni su bili iza bečkog mira god. 1815. kad je bila Gornja Lužica razdeljena na Sasku i Prusku. Do bečkog mira je naime, sva Gornja Lužica pripadala ondašnjem saskom kraljevstvu. Narod bi još i dalje rado ostao pod Sasima, jer dobro zna, da ovi još ni izdaleka nisu tako nasilni, kao Prusi. Zanimljivo je, kako narod tumači na medašu uklesana slova. — K. P. znači »Kralj Paduch« (paduch = tač), a K. S. »Kralj Sprawny« (kralj pravdni).

U Rahlowu pokucam kod poslednika Hernašta. Čijeg sina sam upoznao već na sokolskom sletu u Rakojdama. Izvanredno je bio veselo mojej poseti, a kad me je upoznao sa svojim ukucanima, bila je jednoglasna želja, da ostanem kod njih barem nedelju dana. Na-

žalost, marao sam radi nedostatka vremena odbiti bratski poziv, ali obzirom na to, da je bila upravo subota, odlučio sam ostati u gostoljubivoj kući preko nedelje.

P. Romuald Domaška.

Hernaštovi vrlo su bogati i ugledni seljaci. Uz jednospratnu kuću nižu se prostrane i moderno uređene gospodarske zgrade; iz staja pak se čuje hrzanje konja i mukanje goveda. — Stan je opremljen sasvim građanski, uz ormar za knjižnicu nalazi se telefon i radio. Svi su vrlo naobraženi i dobro narodno svesni. Sin Juraj podnačelnik je lužičko-srpskog sokolskog Saveza, a stari Hernašt član je mesnog sokolskog odbora. U kući se govori samo lužičko-srpski, a ni samnom nisu hteli govoriti drukčije.

Radi kišovitog vremena nisam mogao s njima u polje. Sedeli smo kod kuće u sobi i uz čašu piva razgovaramo o svemu i svačemu. Gospoda Hernaštova pričala je razne doživljaje iz

svojih mladih godina, kad je još posećivala samostansku školu u selu Marijine Hwězdy (nem. Marienstern), stari je vešto risao razne događaje iz narodnih borbi Lužičkih Srba, umiljata kćerka u lepom narodnoj nošnji marljivo je točila piće i nosila na stol razne poslastice, dok je Juraj oduševljeno budio uspomene na svoje doživljaje u Skoplju i na Kosovom polju, koje je posetio prilikom pokrajinskog sokolskog sleta. Sa suzama u očima je pričao, kako se je u učimila pruska škola, pretvorio u slovenskog Pavla. Došavši iz škole nije hteo više razumeti svoj materinski jezik te je kasnije kao stariji momak i prvak seoskih mladića zabranjivao po noći pevanje slovenskih pesama. Kad se je počeo u Lužici osnövati Soko, širili su Nemci o Sokolstvu gorostasne vesti. Slikali su ga kao protudržavno, veleizdajničku i za germandstvo opasnu organizaciju. Juraj je verovao Nemcima te je smatrao za svoju patriotsku dužnost uništiti sokolski pokret, bilo na kojigod način. Stupio je u sokolsko društvo kao špijun. Prisluškiivao je i gledao, samo da bi mogao videti ili čuti nešto takva, što Nemci predbacuju Sokolstvu. Ali nigde ništa. Usprkos tome zalazio je još i nadalje u društvo te je postao oduševljen vežbač. A kod televežbe je jednog dana dašao do spoznaja, da on nije to, što je iz njega načinila nemačka škola, nego da je Srbin, član velike slovenske porodice. Stid ga je bilo njegovog bivšeg delovanja te se je skrušeno vratio iz sokolske vežbaonice u zagrljaj svoje slovenske majke. Nemačke bojne pesme nestale su iz sela. Još je Juraj vodio seoske mladiće na ašikovanje, ali odsada su izpod prozora lužičkih devojaka odzvanjale u tihu noć samo mekane slovenske melodije. S vremenom je upoznao lepotu i uzvišenost sokolske misli, učestvovao je na prednjačkom tečaju u Pragu, postao je podnačelnik lužičkog sokolskog Saveza, a kad se je organi-

dana dostave prepisa presude i to putem uprave društva.

Uprava društva predani priziv sa svima spisima i eventualnim svojim izveštajem ima poslati upravi župe najdalje za 8 dana.

§ 37.

Uprava župe ako nade za potrebnom može usled priziva optuženoga odrediti dopunu dokaznog postupka i zasluživati razjašnjenja.

Ako uprava župe neposredno obavlja dopunu dokaznog postupka, optuženi ima prava prisustvovanja ovom postupku.

Presuda uprave župe dostavlja se upravi društva sa overovljenim prepisom po tajniku župe. Uprava društva dostavlja optuženom overovljeni prepis presude. Protiv presude uprave župe ima mesta prizivu na upravu Saveza. Priziv se ima predati putem uprave župe za 14 dana od dana dostave.

§ 38.

Uprava društva dužna je presudu izvršiti odmah nakon pravomoćnosti.

§ 39.

U slučaju isključenja iz Saveza objavljuje se po upravi Saveza isključenje u »Sokolskom Glasniku«, organu Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije.

§ 40.

Ako uprava društva ustanovi da je krivica osumnjičenoga samo manje disciplinska pogreška, koja se može kazniti opomenom ili ukorom, može uprava društva ovu kaznu izreći i bez

disciplinskog postupka te rešenje o izricanju ove kazne ima saopštiti osumnjičenom s tim, da se u roku od tri dana izjavi o primanju ili ne primanju kazne. Ako kažnjeni izjavi da kaznu ne prima sprovi se protiv njega redovan disciplinski postupak.

§ 41.

Svaku disciplinsku presudu protiv koje nije predan priziv i rešenje o izricanju kazne po § 40. ovoga pravilnika ima uprava društva u roku od 8 dana podneti po zvaničnoj dužnosti upravi župe, koja može zahtevati da joj se pošalju svi spisi radi određivanja ponovnog postupka, ako su presudom povređena sokolska načela. Ovakvo rešenje uprava župe ima doneti za mesec dana od dana primitka presude.

§ 42.

Svi disciplinski spisi imaju se sačuvati u društvenoj arhivi za 5 godina od dana pravomoćnosti presude.

§ 43.

Naredjenja sadržana u ovom pravilniku, primenjuju se i u disciplinskom postupku protiv članova sokolskih četa.

Ovaj pravilnik primljen je na sednici izvršnog odbora dne 21. marta o. g. i stupa na snagu sa danom objave u »Sokolskom Glasniku«.

Beograd, 21. marta 1930.

Savez Sokola kraljevine Jugoslavije.

Tajnik: I. zam. starešine: A. Brozović, s. r. E. Gangl, s. r.

Pokušajmo vreme za primanje u članstvo.

Kako društvena pravila predviđaju pri primanju u članstvo pokušajmo vreme od 6 meseci, te kako se ima smatrati, da su članovi bivšeg Hrvatskog, Srpskog i Jugoslavenskog Sokola i Orla ovo pokušajno vreme prešli, već u svojim bivšim društvima, to se bratske župe upozoravaju, da na shodan način obaveste bratska društva, da članovi Hrvatskog, Srpskog i Jugoslavenskog Sokola i Orla ne podležu pokušajnom vremenu od 6 meseci, ako su stupili u Soko kraljevine Jugoslavije najdalje do 5. juna 1930.

Zdravo!

Vežbanje školske omladine u sokolskim vežbaonicama.

Na molbu Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije, gospodin Ministar prosvete, odlukom svojom P. Br. 10224 od 21. marta ove godine, odošlo je:

»da se vežbanje školske omladine svuda, gde nema školske vežbaonice, a postoji Sokolsko društvo, vrši u sokolskoj vežbaonici, a pod vodstvom sokolskog predvodnika.

Vežbe će se obaviti u časovima određenim školskim rasporedom«.

Prednje se dostavlja odeljenju radi obaveštavanja svih uprava područnih mu škola.

Po naredbi Ministra prosvete V. d. Načelnika Opšteg Odeljenja.

Plaćanje takse prema prenosu imovine na Soko kraljevine Jugoslavije.

Prema § 12. Zakona o osnivanju Sokola kraljevine Jugoslavije od 5. XII. pr. god. društva za fizičko i moralno vaspitanje i to: Jugoslavenski Soko, Hrvatski Soko, Orao i Srpski Soko, u koliko se za tri nedelje od dana stupanja na snagu ovog zakona ne ujedine i ne stupe u Soko kraljevine Jugoslavije, ukidaju se

Izvršujući pom. zakonski propis, navedena društva ujedinjujući prenosu i svoju imovinu (nekretnine) na Soko kraljevine Jugoslavije. Zbog ovoga nastalo je pitanje, da li će se prilikom ovoga prenosa plaćati taksa.

Kako se ovi prenosu imaju vršiti na osnovu zakonskih naredjenja i između lica, koje podleže plaćanju dopunske prenosne takse, to se prema odeljku III. napomene 12. u T. Br. 12 taksene tarife za njih neće naplaćivati takse od pravoga posla (T. Br. 12. taksene tarife).

Dostavlja se prednje direkciji da sa istim upozna područne finansijske vlasti.

Pravilnik za inspektore uprave Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije.

Čl. 1.

Da bi se sokolski rad mogao sprovesti jednoobrazno i u sokolskom duhu po svima društvima, u upravi Sokola kraljevine Jugoslavije postoje inspektori.

Čl. 2.

U delokrug inspektora spada: 1. Pregledanje celokupnog sokolskog rada po župama i društvima. 2. Nadzor nad pripremama članstva predviđenim uredbom o olakšicama u pogledu obaveze služenja u kadru za članove Sokola kraljevine Jugoslavije.

Čl. 3.

Inspektori će s vremena na vreme u tom cilju, a po prethodnom odobrenju savezne uprave, obilaziti župe i društva i pregledati svu administraciju, prisustvovati vežbama, upoznati rad prosvetnih odbora i rad na pripremi članstva u pogledu olakšica služenja u kadru.

Čl. 4.

Prilikom pregleda davaće inspektori potrebna uputstva i obaveštenja pojedinim društvenim i župskim funkcionerima, a po potrebi održati i konferenciju i sa celom upravom.

Čl. 5.

Po svršenom pregledu podnose inspektori pismene izveštaje upravi Saveza sa svojim mišljenjem, primedbama i predlozima.

Čl. 6.

Inspektori paze naročito da se celokupan rad i držanje uprava župa i društava kao i pojedinih članova uprave kreće u duhu sokolskom.

Čl. 7.

Inspektori će pomagati, po odluci savezne uprave akciju, da se sokolska ideja što jače učvrsti i što dublje ukoreni u narodu, ispitivaće mogućnost stvaranja sokolskih društava u pojedinim mestima.

Čl. 8.

U većim i jačim centrima inspektori će po mogućstvu i uz prethodnu dozvolu savezne uprave prisustvovati

prilicima i drugim svečanim stima i o njima podnositi izveštaje sa svojim primedbama.

Čl. 9.

Prilikom inspekcije staraće se inspektori da saznaju sve teškoće i smetnje, koje otežavaju ili sprečavaju uspešan rad župa i društava, nastojeće da se upoznaju i sa svima prilikama u opšte koje vladaju u dotičnom mestu, pa će po potrebi odmah lično kod organa prosvetnih i vojnih, kao i drugih činiti predloge u cilju otklanjanja tih smetnji.

Čl. 10.

Inspekciji je zadaća da starešinstvu Saveza pruži što jasniju i verniju sliku celokupnog rada i stanja pojedinih društava i župa.

Čl. 11.

Savezni inspektori stajaće u najtešnjoj stalnoj vezi sa prosvetnim i tehničkim odborom i svima odborima i osecima savezne uprave, a ovi će na traženje inspektora, upoznavati ih specijalno o radu i prilikama kod onih župa i društava kod kojih će izvršiti inspekciju po nalogu savezne uprave.

Čl. 12.

Savezna uprava izdavaće inspektorima punomoć za inspekcije označujući im reon rada, ali neće obavestavati unapred župe i društva u kojima će se inspekcija izvršiti.

Čl. 13.

Inspektori i bez punomoći imaju prava i dužnost, kao članovi savezne uprave, da se interesuju o radu pojedinih župa i društava. U ovakvim prilikama ne vrše pregleda rada župa, odnosno društava.

Ovaj pravilnik primljen je na sednici izvršnog odbora dne 21. marta o. g. i stupa na snagu sa danom objave u »Sokolskom Glasniku«.

Beograd, 21. marta 1930.

Savez Sokola kraljevine Jugoslavije.

Tajnik: I. zam. starešine: A. Brozović, s. r. E. Gangl, s. r.

Nabavka knjiga za župske i društvene knjižnice.

a) U izdanju Sveslovenske Knjižare u Beogradu izišla je početkom marta meseca 1930. najnovija knjiga dr. Bogumila Vošnjaka, opunomoćenog ministra n. r., poznatog publiciste i nacionalnog radnika: »Pobeda Jugoslavije«, broširana, štampana latinicom, na 129 str., cena jednog primerka 20 Din (bez poštarine).

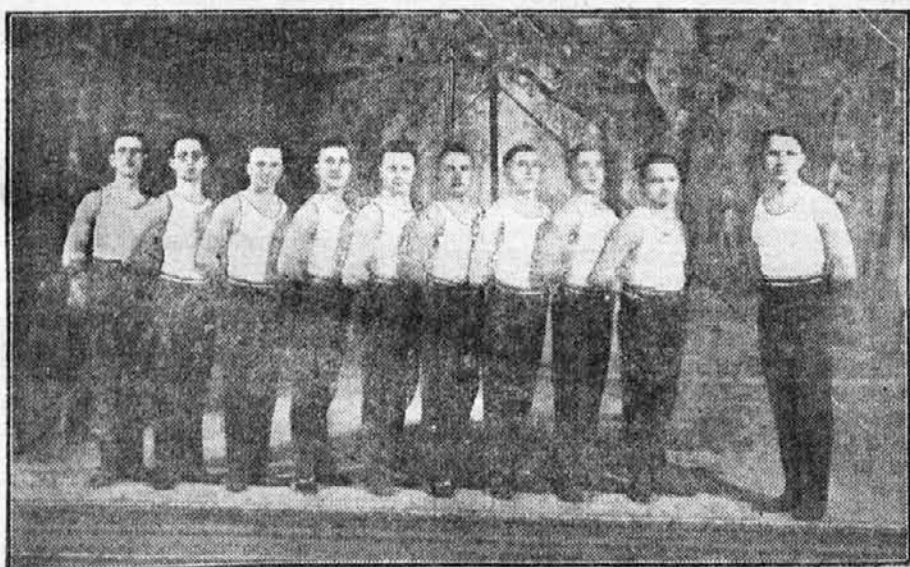
Knjiga obrađuje u 18 glava koje nose naslove:

»Dva sveta, Ekonomska zajednica

Balkana, Za Balkanski Institut, Kraj Slovenstva, Za Jugoslovensku školu rada, Knjiga idealizma, nauke i vere, Klemanso i Jugosloveni, Pesnik Jugoslovenskog unitarizma (dr. A. Gradnik) Jugoslovensko kulturno jedinstvo i naše selo, Zagorci u Šumadiji. Za školski karakter. Panevropa i Jugoslovensko. Iz istorije administrativne podele Jugoslavije, Problem jugoslovenskog pisma, Francuska i Jugoslavija (1809. do 1813.), Smisao Jugoslavije, Pobeda Jugoslavije, Udes jedne generacije, Veoma aktualna pitanja našeg nacionalnog i državnog problema sa gledišta istorijskog, kulturnog, socialnog i etni-

zovao prvi lužičko-srpski savezni prednjački tečaj u Kulowu, bio je među glavnim organizatorima tečaja.

Njegovo pričanje činilo mi se kao teška ispoved, na koju je čekao već dugo. Imao sam utisak, da mi je na široko otvorio svoje dobro srce, što može učiniti samo sokolski brat sokol-

Prednjački tečaj u Kulowu.

skom bratu. Majka je tiho slušala sivo novo pričanje, a kad je svršio rekla je sa suzama u očima: »A tko se je više razveselio povratka svog izgubljenog sina, kao njegova slovenska majka. Smatrala sam ga već za sasvim izgubljenog, a Sokolstvo mi ga je vratilo...«

XVIII.

U nedelju probudio me Juraj pitajući, hoću li ići sa njim u bližnje mesto k misi u deset sati. Brzo se obukoh, jer na dvorištu čeka već upregnuta kočija. Vozimo se u Kulow (nem. Wittichenau), maleno mestance u pruskoj Gornjoj Lužici.

U kočiji vozimo se samo stari Hernašt sa ženom i ja. Juraj je zajašio motor, a svi ostali vozili su se biciklima. Preko sela Hozk (nem. Hoske), koje je železnička stanica za Rachlow, dođemo nakon posatne vožnje u Kulow, gde se zaustavimo na dvorištu neke gostionice, odakle podosmo peške u

još crn i dugačak rubac, da izgledaju kao redovnice.

Iza službe božje odosmo sa starim Hernaštom u prodavaonicu duhana, da se opskrbito za nedelju. Trgovina je puna seljaka. Hernašt ih pozna skoro sve. Ljubavno se rukuje s njima, a mnogima predstavlja također i mene — »brata iz južne Srbije«. Nagovorim ovoga i onoga i naskoro je oko nas gužva; svaki hoće da vidi, kako izgleda »južni Srbin«.

U najživljem razgovoru progura se do nas malen čovuljak te mi se predstavi kao kulowski učitelj. Govori sam nemački. Ispituje me, odakle sam, kamo putujem i konačno izražava svoje začuđenje, da se tako dobro razumem sa lužičkim seljacima, premda govorim svaki u svom slovenskom jeziku. Reč po reč i čovuljak se ojunao i poveo razgovor na političko polje.

»Dakle vi ste iz Jugoslavije. To je mlada država, koja ima još lepu budućnost, dakako ako bude njena politika pametna. Pre svega mora gledati na to, da se čim bliže osloni na nas Nemce, jer mi smo u Evropi najkulturniji narod. Ali na naše iskreno prijateljstvo može računati samo onda, ako bude drukčije postupati sa svojim narodnim manjinama, pre svega s kulturnim Nemcima, kojih ima u Jugoslaviji mnogo te im ne ide upravo dobro.«

Nabrajao je čitav niz nekorektnosti, koje da smo skrivili iza prevrata protiv naših Nemaca. Čak mi sarajevski atentat nije zaboravio opisati onako Ludendorfski. Njegova namera bila mi je odmah jasna. Prisutnim lužičko-srpskim seljacima htelo me je predstaviti kao zastupnika barbarskog naroda i tako pokvariti dobar dojam, koji je na njih učinio južnosrpski brat. Neko vreme sam čutke gutao njegova predbacivanja, ali budući je bivao sve bezobrazniji, u meni je uskipelo. Skočio sam mu u reč i bacio sam mu u obraz sve, što se je skupilo u mojoj duši za vreme moga putovanja po Lužici. Ni

čkom, a iz prospektive opšte evropske, slovenske i balkanske politike. Delo provejava ideja narodnog i državnog jedinstva u duhu Jugoslovenstva, a potpuno odgovara našoj sokolskoj ideologiji.

Kritika (Zagrebačke »Novosti« od 23. 2. 1930., br. 54. čl. dr. Luje Vojnovića, »Društvena Obnova« čl. Čedomir Mitrinovića) izrazila se o knjizi veoma povoljno.

S obzirom na veoma zanimljivi i instruktivni sadržaj knjige, njezinu stvarnu vrednost, a naročito njezinu idejnu stranu treba da se ona što više raširi među sokolskim redovima i da postane stalna sokolska lektira.

Stoga imaju sve bratske župe i svaja bratska društva, da za svoje biblioteke nabave po dva primerka te knjige a ostala, finansijski slabija društva po jedan primerak i da nastoje da se knjiga što više čita u sokolskim a i nesokolskim krugovima.

Knjigu će bratskim župama i društvima poslati po naručbi sam pisac. b) Od istoga pisca izašla je u izdanju Tiskovne zadruge u Ljubljani, V. Z. Vasića u Zagrebu i Gece Kona u Beogradu i knjiga »U borbi za ujedinjenu narodnu državu«, na 410 strana, cena broširano 120 Din. U platnom povezu 140 Din.

Knjiga sadrži utiske i opažanja pisca iz doba svetskoga rata i stvaranja Jugoslavije, a naišla je na odličnu kritiku u svim dnevnim listovima između kojih »Lidovi Novini« u Brnu vele da je ovaj Vošnjakovoj knjizi mesto uz Masarykovu »Svetsku Revoluciju« i Benešove »Uspomene«, a u beogradskom »Vremenu« g. dr. Jovan Radonić među ostalim piše: »Vrednost ove interesantne publikacije odskade naročito stoga što je radena na osnovu savremenih beležaka, dokumenata i pišćeva dnevnika, u koji je podrobno unio svoje razgovore sa našim i stranim državnicima, javnim radnicima.

Sav taj grozničavi, rad sve napore, sve nade i razočaranja, u toku tih burnih dana prikazao je dr. Vošnjak živo, slikovito i znalački, tako da je ova knjiga jedna od najznačajnijih priloga za istoriju našeg oslobođenja i ujedinjenja«.

Knjiga se najtoplije preporuča svim bratskim društvima s tim da je po mogućnosti nabave neposredno od pisca. Bratske župe se upućuju da za svoje župske knjižnice bezuslovno nabave po jedan primerak te odlične knjige koja je za sokolski vaspitni i prosvetni rad veoma korisna. Knjigu će bratskim župama poslati sam pisac, njegova je adresa dr. Bogumil Vošnjak, Ministar N. R. Beograd, Bitoljska 3.

Traže se prednjaci.

Sokolska župa Celje raspisuje mesto župskog prednjaka. Mesečna plata po dogovoru. Nastup službe odmah. Molbe poslati do 10. aprila o. g.

Uprava Sokolskog Glasnika traži u svim većim gradovima i industrijskim mestima akvizitere za oglase. Ponude uputite

Upravi Sokolskog Glasnika Ljubljana, Narodni dom.

vao se je oko Lužičkih Srba, da i oni mole, da ga pruska vlada namesti kao učitelja u Lužici. Svuda je govorio da je Poljak, a i njegova žena da je iz ugledne poljske porodice. Oboje govore dobro poljski, zato mu neće biti teško naučiti lužičko-srpski jezik, u kojem bi poučavao decu. Dobri Lužičani su mu nasjeli i izradili njegovo nameštenje. Čim je ali bio imenovan, pokazao je svoju pravu boju. Počeo je progaziti Lužičke Srbe i srpski jezik gore od pravih Nemaca. (Nastaviće se).

In memoriam.

Teško je zastajati se sa pionirovma jedne misli u času kada ova postaje delom.

Jest, brat Mazzura dr. Lav bio je pionirov Sokola kraljevine Jugoslavije: uveren, predan, veran, uravnotežen pionir, koji je znao i htio nadovčezati zahteve našega vremena zavetnoj sokolskoj misli: Jugoslovensko, Slovenstvo, čovečanstvo. U provođenju te pionirske radnje, velike u zamisli i nadasve potrebite, snašla ga je nenadana, prerana, neumoljiva smrt.

Brate Lave! Iz zavetrine kamo si se bio sklonio, ne zato da ostaneš procul negotiis, nego da ih ne vidiš onakove, kakvi su bili, izveo Te je glas otadžbine u času, kada je nastupila nužda stvaranja novih nacionalnih vrednosti. — Poslušao si i stupio u prve redove, davši primer retke požrtvovnosti i građanske odvažnosti.

Radi toga, oprastajući se od Tebe u ovome listu sokolskog rada i stremljenja, sabirem čustva i misli svoje i svoje desetine tisuća braće u jedan zadnji pozdrav, u pozdrav pun ljubavi, vere i harnosti.

Brate Lave, hvala Ti i slava!

Werk dr. Hugo.

Pravilnik

o radu revizionog odbora uprave Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije.

Čl. 1.

Revizori i njihovi zamjenici, postavljani u upravu sokolskog Saveza po § 6. Zakona o osnivanju Sokola kraljevine Jugoslavije, sačinjavaju savezni revizionni odbor. Revizionni odbor se konstituira prilikom prve plenarne sednice savezne uprave, birajući između sebe predsjednika i potpredsjednika, koje potvrđuje savezna uprava. Predsjednik po mogućnosti treba da ima svoj stalni boravak u mestu sedišta savezne uprave.

Čl. 2.

Delokrug je revizionog odbora: 1. da ispituje pravilnost knjigovodstva savezne uprave o prihodima i rashodima;

2. da vrši kontrolu učinjenih izdataka u župama s obzirom na odredbe zakona i statuta;

3. da vrši preglede blagajne savezne uprave;

4. da pregleda i ispituje završne račune i računске izvještaje savezne uprave;

5. da izvještava o utvrđenom stanju savezne uprave i

6. prema potrebi, a na osnovu naročitog ovlaštenja savezne uprave da vrši preglede knjiga, računa i blagajna i u ostalim jedinicama, potčinjenim saveznoj upravi.

Čl. 3.

Revizionni odbor sastaje se na sednici prilikom redovnih plenarnih sednica savezne uprave, a prema potrebi i češće, ali najmanje svakih 6 meseci. Sednice revizionog odbora saziva predsjednik, a u slučaju neodložne potrebe, ako je predsjednik sprečen, potpredsjednik.

Na sednice se pozivaju svi revizori i njihovi zamjenici. Rešenja revizionog odbora donose se prostom većinom glasova prisutnih članova i zamjenika, a pravovrijemno su, kad su prisutna barem tri revizora ili zamjenika.

Na sednicama se određuje način vršenja rada revizionog odbora i pripremaju se izvještaji, koji revizionni odbor ima da podnese saveznoj upravi. Na sednicama se vodi zapisnik, koji potpisuju svi prisutni. Zapisničara određuje predsjednik (potpredsjednik). Revizori i zamjenici, koji se sa donesenim rešenjem ne slažu, imaju pravo tražiti, da se njihovo mišljenje unese u zapisnik.

Pravilnik

sokolskih četa.

Čl. 1.

Četa se zove Sokolska četa u ..... a stoji pod zaštitom Sokolskog društva u ..... kao njegovo odeljenje nad čijim će celokupnim radom voditi brigu.

Čl. 2.

Zadaća je sokolske čete, da okuplja u svojim redovima što veći broj sokolske omladine, da neguje sokolsku gimnastiku, šireći uz to prosvetu, pismenost, trezvenost i štednju u narodu, da osniva čitaonice, knjižice, tamburaške i pevačke zborove ističući u svom radu uvek, da u privrednom radu i u modernoj obradi zemlje leži blagostanje pojedinaca kao osnovni uslov za pravilan razvoj sokolske organizacije u selu.

Čl. 3.

Sokolske čete osnivaju se samo po selima, čije se stanovništvo bavi isključivo zemljoradnjom, ako su u takim selima ekonomske, prosvetne prilike i ostale prilike take, da se ne može osnovati ni održati sokolsko društvo.

Članovi.

Čl. 4.

1. Redovnim članom sokolske čete može postati svaki državljanin kraljevine Jugoslavije, ako se zanima zemljoradnjom, bez obzira na veru i političku pripadnost, ako je navršio 18 godina života i ako priznaje osnovna načela Sokola kraljevine Jugoslavije, te ako je u svome društvenom životu neporočan i nadležan na u području delokruga sokolske čete.

2. Vanrednim članom sokolske čete može biti svaki Slovenka, i ako nije državljanin kraljevine Jugoslavije, a stalno boravi na selu i ako ispunjava ostale uslove iz tačke 1.

3. Licu, koja se bave drugim zanimanjem, kao što su trgovci, učitelji, sveštenici, službenici, zanatlije itd. ne mogu biti članovi sokolske čete zbog svoga socijalnog položaja.

4. Licu, koja su članovi sokolskog društva, kojemu pripada dotična četa, a žive na teritoriju delovanja te čete, imaju sva prava i dužnosti u toj četi kao i članovi čete.

Čl. 4.

U slučaju neodložne potrebe, a naročito ako na sednici ne bi bila prisutna tri revizora ili zamjenika ili ako se sednica ne bi mogla sazvati blagovremeno, potpredsjednik (potpredsjednik) revizionog odbora ima pravo i dužnost, da u ime revizionog odbora odluči po svom nahodjenju, a u smislu delokruga revizionog odbora.

O takvim svojim odlukama potpredsjednik (potpredsjednik) izvještava revizionni odbor na narednoj sednici.

Čl. 5.

Izveštaje revizionog odbora podnosi potpredsjednik (potpredsjednik) na plenarnim sednicama savezne uprave, a u hitnim slučajevima izvršnom odboru.

Izveštaje potpisuju svi revizori ili zamjenici, koji su učestvovali u radu revizionog odbora.

Revizori ili zamjenici, koji se sa izvještajem, donesenim većinom glasova ne slažu, imaju pravo tražiti, da se u izvještaj unese i njihovo odvojeno mišljenje.

Čl. 6.

Svi organi savezne uprave, koji rukuju materijalnim sredstvima Saveza dužni su, da potpredsjedniku i potpredsjedniku revizionog odbora kao i revizorima i njihovim zamenicima, delegiranim za vršenje revizionih poslova stave na raspoloženje knjige i ostala nužna dokumenta radi pregleda materijalnog poslovanja savezne uprave.

Čl. 7.

Revizionni odbor ima svoj okrugao pečat sa natpisom »Savez Sokola kraljevine Jugoslavije — Revizionni odbor.«

Čl. 8.

Ovaj pravilnik može savezna uprava da izmeni ili dopuni samo po zaključku plenarne sednice uprave i samo po saslušanju mišljenja revizionog odbora.

Ovaj pravilnik primljen je na sednici izvršnog odbora dne 21. marta o. g. i stupa na snagu sa danom objave u »Sokolskom Glasniku«.

Beograd, 21. marta 1930.

Savez Sokola kraljevine Jugoslavije.

Tajnik: I. zam. starešine:
A. Brozović, s. r. E. Gangl, s. r.

3. zabranom nošenja sokolskog znaka na određeno vreme, zabranom učestvovanja na priredbama, upotrebe sprava i prostorije na određeno vreme;

4. isključenjem iz čete, sa ili bez predloga za isključenje iz Saveza.

Kazne izriče uprava čete nakon dovršenog disciplinskog postupka. Kazna pod 4. može se izreći samo onda, ako su za nju glasale dve trećine celokupnog odbora.

Kažnjeni član i prijavljivač imaju pravo priziva u svima slučajevima. Priziv se mora podneti putem uprave čete pismeno za 14 dana iza dostave rešenja i to na upravu župe, sa svim spisima disciplinskog postupka. Protiv rešenja uprave župe ima mesta priziva na upravu Saveza za 14 dana od dana dostave rešenja uprave župe. Priziv se ima predati putem uprave župe. Disciplinski postupak provede se i u slučaju ako je član u međuvremenu istupio iz društva.

Glavna skupština.

Čl. 11.

Svake godine do 31. decembra sokolska četa zaključuje sve svoje knjige i pravi pismene izvještaje za upravu župe, koje podnosi glavnoj skupštini na odobrenje. Glavna skupština održava se svake godine najkasnije do 10. januara, na koju se pozivaju članovi pismeno osam dana pre održanja sa oznakom dnevnog reda. Glavna skupština sokolske čete saziva se u sporazumu sa upravom društva, kome pripada četa, kako bi društvo poslalo svoje izaslanike na godišnju skupštinu radi nadzora i upućivanja u radu.

Za održavanje glavne skupštine potrebna je nadpolovična većina članova čete. Ako ih u određeni čas nema toliko skupština će se održati pola sata kasnije bez obzira na broj prisutnih članova.

Na godišnjoj skupštini, kojoj predsedava starešina ili njegov zamjenik imaju pravo glasa samo oni članovi, koji su izvršili sve svoje obaveze prema četi i ako su uplatili potpuno članarinu.

Glavna skupština sasluša i prima izvještaje svih članova uprave o radu u prošloj godini, o imovini, inventaru, knjižnici, prihodima i rashodima, proračunu za iduću godinu, te stavlja svoje primetbe ili predloge za buduću rad u četi.

Glavna skupština bira iz svoje sredine dvojicu overovljača zapisnika glavne skupštine.

Uprava čete.

Čl. 12.

Uprava župe prema podacima dobivenim od sokolskog društva, kome četa pripada, imenuje u upravu sokolske čete:

Starešinu, zamjenika starešine, tajnika, blagajnika, načelnika i dva revizora.

Ako sokolska četa ima odsek trezvenosti, knjižicu i tamburaški zbor, te koji drugi odsek, župa će imenovati na isti način i njihove referente, koji su ujedno i članovi uprave.

Čl. 13.

Svi zaključci uprave čete ili glavne skupštine, izuzev one, koji zasecaju u redovni rad čete, pravovrijemno su samo onda, kada ih potvrdi matično društvo.

Čl. 14.

Sednice uprave održavaju se svake nedelje, a zaključci tih sastanaka su pravovrijemni, ako je na njima prisutna bar polovina članova uprave.

Starešina saziva i vodi sednice. Tajnik vodi zapisnik svih sednica, upisuje nove članove i briše one, koji su istupili iz čete. On vodi delovodnik i čuva svu arhivu čete.

Blagajnik skuplja doprinose članova i druge prihode, te zavodi savezno i tačno sve primitke i izdatke u blagajničku knjigu, vodi knjigu inventara, u koju zavodi društvenu imovinu. Blagajnik ne sme da učini nikakav izdatak bez dozvole uprave čete. Isto tako ne sme u ručnoj kasi da drži više od deset dinara.

Načelnik se brine oko vežbanja članova i vodi spisak o pohanjanju vežbi.

Revizori vode nadzor nad celokupnim računskim radom uprave čete.

Čl. 15.

Sav novac sokolske čete uprava čete mora da drži ili u Poštanskoj Štedionici ili u sigurnoj banci. Uprava čete ne sme nikome da daje nikake pozajmice od novca čete. Sav novac koji u četi preteče na 31. XII. svake godine, uprava čete mora položiti u fond za podizanje sokolskog doma u svome mestu, sve dok se ne sagradi dom.

Čl. 16.

Sokolska četa upotrebljuje svoju imovinu isključivo za svoje ciljeve, te ne može ni pokretnu ni nepokretnu imovinu, ukoliko to prelazi redovne potrebe čete, niti otuditi niti založiti bez prethodnog odobrenja uprave župe.

Sokolski znak.

Čl. 17.

Članovi čete imaju jedinstven znak, koji nose na narodnom odelu. Znak za članove je različit od znaka za naraštaj. Sokolski znak mogu da nose samo oni članovi i naraštajci, koji su udovoljili svim sokolskim dužnostima i koji su dobrog vladanja među ljudima. Znak je vlasništvo sokolske čete, koja ga daje članstvu odnosno naraštaju na upotrebu uz cenu, koju Savez odredi.

Čl. 18.

Sokolski znak ne sme se nositi na političkim zborovima ili agitacijama, niti se sme pod znakom igrati karata ili njima sličnih hazardnih igara.

Prestanak čete.

Čl. 19.

Sokolska četa prestaje:

1. ako to glavna skupština zaključuje u prisustvu dve trećine članstva i nadpolovičnom većinom glasova;

2. ako je uprava župe razreši zbog nerada.

Ako sokolska četa prestane sa radom sva imovina prelazi u ruke matičnog sokolskog društva u tim, da društvo ne sme tu imovinu upotrebiti ni u koju svrhu, nego je čuva za slučaj upostave čete, kojoj će je predati u tom

slučaju. Ako se u vremenu od 3 godine ne bi osnovala sokolska četa, imovina konačno pripada matičnom društvu, s tim, da društvo u slučaju ponovnog osnivanja čete posle toga roka pruži svu potrebnu pomoć osnovanoj četi iz svojih vlastitih sredstava.

Razne odredbe.

Čl. 20.

Kada se prosvetne i ekonomske prilike u jednom selu poboljšaju do tog stepena, da se u njemu može samostalno voditi sokolski rad, sokolska četa pretvorice se u samostalno sokolsko društvo. Za ovo je potrebno odobrenje uprave župe.

Čl. 21.

Sve što nije predviđeno ovim pravilnikom, predviđeno je u pravilima, pravilnicima i poslovnicima Sokola kraljevine Jugoslavije, važi obavezno za sve sokolske čete.

Ovaj pravilnik primljen je na sednici izvršnog odbora dne 21. marta o. g. i stupa na snagu sa danom objave u »Sokolskom Glasniku«.

Beograd, 21. marta 1930.

Savez Sokola kraljevine Jugoslavije.

Tajnik: I. zam. starešine:
A. Brozović, s. r. E. Gangl, s. r.

Pravilnik

gospodarskog odseka Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije.

§ 1.

Svrha gospodarskog odseka jeste da nastoji kako bi se sokolska organizacija što više ojačala u finansijsko-gospodarskom pogledu.

§ 2.

Na čelu gospodarskog odseka stoji savezni gospodar, koga bira uprava Saveza između svojih članova ili njihovih zamjenika.

§ 3.

Gospodar je odgovoran za svoje poslovanje upravi Saveza. On je njen izvestitelj u svima gospodarskim poslovima Saveza. Za rešavanje većih pitanja može savezni gospodar pozvati stručnjaka i izvan starešinstva Saveza.

§ 4.

Zadatak gospodarskog odseka jeste:

1. da obskrbljuje sve sokolske jedinice sa svima sredstvima materijalne prirode koja su potrebna, da se postignu ciljevi Sokola kraljevine Jugoslavije;

2. da pretresa sva finansijsko-gospodarska pitanja Saveza i da podnosi predloge upravi Saveza;

3. da sastavlja pravilnike i poslovničke za gospodarske odseke ostalih sokolskih jedinica;

4. da vrši nadzor u svima postojećim odsecima putem revizionog odbora;

5. da pribira materijal za sastav budžeta i ovaj sastavlja i podnosi na odobrenje upravi Saveza;

6. da se stara, da se svi izdaci pravilno vrše i u okviru budžeta.

§ 5.

Gospodarski odsek ima pravo da putem revizionog odbora nadzira u finansijsko-gospodarskom pogledu sve niže jedinice (župe i društva). Ako se revizija izvrši zbog neurednosti koje jedinice, troškove revizije snosi dotična jedinica.

§ 6.

U slučaju potrebe ima gospodarski odsek pravo, da u sporazumu sa upravom Saveza sazove vanredni skup svih društvenih gospodara jedne župe kao i skup gospodara svih župa.

Svaki nalog, koji je skopčan sa novčanim izdacima, moći će se izvršiti tek onda, pošto dobije vizum saveznog gospodara, a ovaj će se dati samo u slučaju, ako je nalog pravilno izdan i ako ima budžetske mogućnosti.

§ 7.

Svaki nalog, koji je skopčan sa novčanim izdacima, moći će se izvršiti tek onda, pošto dobije vizum saveznog gospodara, a ovaj će se dati samo u slučaju, ako je nalog pravilno izdan i ako ima budžetske mogućnosti.

§ 8.

Članove gospodarskog odseka, sa onim brojem, koji se pokaže potrebnim, imenuje uprava Saveza iz svojih članova, po pregledu saveznog gospodara.

§ 9.

Gospodarski odsek odmah po imenovanju ima se konstituisati izborom potpredsjednika, koga potvrđuje savezna uprava. Zapisničara postavlja potpredsjednik.

§ 10.

Gospodarski odsek drži svoje sednice, prema potrebi, a sednicu saziva potpredsjednik, odnosno potpredsjednik, ako je potpredsjednik sprečen. Na sednice se pozivaju svi članovi odseka.

Na sednici se određuje način vršenja rada u odseku te se primaju izvještaji, koje odsek podnosi upravi Saveza. Na sednici se vodi zapisnik, koji potpisuju svi prisutni članovi odseka. Odsek donosi rešenja prostom većinom glasova, a rešenja su pravovrijemna, ako su osim potpredsjednika prisutna tri člana. Članovi imaju pravo zahtevati, da se njihova odvojena mnjenja uvedu u zapisnik.

§ 11.

U neodložnim hitnim slučajevima može donositi izvršna rešenja potpredsjednik, odnosno u njegovoj sprečenosti potpredsjednik i sa manjim brojem članova, predviđenim u § 10. §, pa i bez članova odseka, ali se svako ovako naredenje ima podneti prvobližoj sednici na naknadno odobrenje.

§ 12.

Redovne tekuće poslove obavlja savezni gospodar sam, te o ovim poslovima kao potpredsjednik, podnosi naknadno izvještaj na sednici odseka.

§ 13.

Revizionni odbor dužan je na zahtev saveznog gospodara najhitnije sprovesti reviziju po 4. t. § 4. i 5. § ovoga pravilnika. U ovom radu revizionog odbora ima pravo učestvovati i savezni gospodar.

§ 14.

Izvještaje, koje gospodarski odsek podnosi upravi Saveza, potpisuju svi članovi odseka, sa pravom na odvojeno mišljenje u izvještaju.

§ 15.

Gospodarski odsek ima svoj okrugao pečat sa natpisom »Savez Sokola kraljevine Jugoslavije — Gospodarski odsek.«

§ 16.

Ovaj pravilnik može savezna uprava da izmeni ili dopuni samo po zaključku plenarne sednice uprave i samo po saslušanju mišljenja gospodarskog odseka.

Ovaj pravilnik primljen je na sednici izvršnog odbora dne 21. marta o. g. i stupa na snagu sa danom objave u »Sokolskom Glasniku«.

Beograd, 21. marta 1930.

Savez Sokola kraljevine Jugoslavije.

Tajnik: I. zam. starešine:
A. Brozović, s. r. E. Gangl, s. r.

Putopis br. M. Nowaka.

Lužičko-srpski umetnik br. Měrčin Nowak-Njechorski, koji je krajem oktobra prošle godine izložio svoja umetnička dela u Ljubljani pod pokroviteljstvom bivšeg Jugoslovenskog Sokolskog Saveza, objavljuje sada u podlistku »Serbskih Nowyn« pod natpisom »Slowjenske načiski« svoje utiske iz Jugoslavije. Veoma lepo opisuje pokrajinske lepote Slovenije, koju je za vreme svog boravka u Jugoslaviji skoro celu proputovao.

Poslovník

za sednice izvršnog odbora uprave Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije.

§ 1.

Sednice izvršnog odbora održavaju se prema potrebi, a u svakom slučaju, ako održanje sednice pismeno traži jedna trećina članova izvršnog odbora.

§ 2.

Sednicu izvršnog odbora uz oznaku dnevnog reda saziva i na njoj predsedava potstarešina najstariji po redu imenovanja, ili ako je on sprečen, potstarešina sa teritorije uprave grada Beograda po redu imenovanja. Ako bi i ovaj potstarešina bio sprečen, sednicu saziva i predsedava po godinama najstariji član starešinstva.

§ 3.

Predsednik otvara sednicu, ustanovljava broj prisutnih članova, ustanovljava opravdanost ili neopravdanost izostanka članova, te imenuje overovljavača zapisnika.

§ 4.

Zapisnik sednice izvršnog odbora vodi tajnik.

§ 5.

Na sednici izvršnog odbora donose se pravovaljani zaključci ako je sednici prisutna polovina članova izvršnog odbora i ako je zaključak donesen većinom glasova prisutnih članova. U slučaju jednake podele, odlučuje glas predsednika.

§ 6.

Izvršni odbor otpravlja tekuće poslove i priprema radove po pitanjima celokupnog Sokolstva kraljevine Jugoslavije. Na sednicu izvršnog odbora podnosi se:

1. zapisnik sednice,
2. izveštaj predsednika,
3. izveštaj tajnika,
4. izveštaj načelnika,
5. izveštaj predsednika prosvetnog odbora,
6. izveštaj blagajnika,
7. izveštaj glavnog urednika »Sokolskog Glasnika«,
8. izveštaj predsednika odseka,
9. eventualni predlozi.

§ 7.

Članovi, protiv kojih je u toku postupak suda časti ili disciplinski postupak, ne mogu prisustvovati sednicama, dok se postupak ne dovrši. Za vreme trajanja postupka prestaje članstvo u izvršnom odboru.

§ 8.

Tajnik vodi zapisnik kratko i jezgrovito, te beleži u zapisnik čitav tok sednice. Predlozi i zaključci imaju se u zapisnik uvesti od reči do reči sa oznakom imena predlagача.

§ 9.

Overovljavač zapisnika prati pažljivo tok sednice, pravi beleške, koje pri overovljenju zapisnika upoređuje sa sadržinom zapisnika. Overovljavač je sa tajnikom odgovoran za tačnost i pravilnost zapisnika.

§ 10.

Zapisnik mora biti načinjen i overovljen pre početka iduće sednice.

§ 11.

Predsednik se stara, da zaključci sadržani u zapisniku budu provedeni.

§ 12.

Sednicama izvršnog odbora mogu prisustvovati i oni članovi savezne uprave, koji nisu članovi starešinstva.

§ 13.

Izvršni odbor može donošenje rešenja u pojedinim pitanjima poveriti predsedništvu. U takvim slučajevima donose rešenja sporazumno predsednik, tajnik, predlagач i referent.

Ovaj poslovnik primljen je na sednici izvršnog odbora dne 21. marta o. g. i stupa na snagu sa danom objave u »Sokolskom Glasniku«.

Beograd, 21. marta 1930.

Savez Sokola kraljevine Jugoslavije.

Tajnik: I. zam. starešine:
A. Brozović, s. r. E. Gangl, s. r.

KOLINSKA IKORIJA

je jako priljubljen pridatek za kavu!

Jugoslovenska Sokolska Matica

Naš državni grb.

Heraldika (nauka o grbovima i znakovima) kod nas je slabo razvijena i još slabije gojena znanost. To je donekle razumljivo i daje se oprostiti, jer je heraldika bila najrazvijenija u srednjem veku, a gojilo ju viteštvo, koje je tada bilo na najvišem stepenu. Sva tri dela našeg naroda stenjali su tada pod tuđim jarmom, gde bejaše razvitak vlastite znanosti sprečavam — negde više, druge manje. Morilo ih je sto drugih briga, tako, da nisu imali prilike, da bi se bavili grboslovljem u onoj meri, kako je to bilo tada običaj u slobodnih i većih naroda. Tako se je ta znanost zanelarivala i omalovažavala. Zato ne trebamo se baš čuditi dejstvu, što danas teško nađemo intelektualca, koji bi bio bar nekoliko pitanje upućen u nauku o grbovima. Odmah iza našeg oslododenja imali smo dovoljno drugog i prečeg posla, pak zato često nađemo i na najodličnije ljude, koji nemaju pravog pojma o našem državnom grbu, o njegovim pojedinostima i znamenjima, a još manje znadu u koliko te pojedinosti odgovaraju zahtevima heraldike. Kakva u nas zabuna vlada u tom pogledu, lako opazamo svaki dan. Tako nalazimo pače i na različitim državnim uredima vrlo nejednake grbove svih mogućih radnja, ali sasvim pravilnog teško ćemo

naći. Srpski deo državnog grba je obično bar donekle pravilan. No, vrlo često nalazimo pogreške u hrvatskom delu i to u broju rasporeda pojedinih polja. Najčešće je nepravilan slovenski deo, gde su tri zvezde (ne samo jedna!) sa po pet krakova, koje se postavljaju vrlo različito. O nepravilnosti pojedinih boja ne treba ni da spominjemo.

Kako n. pr. hoćete, da stranac pozna naš grb ako ga ni mi sami ne poznamo! Sta će o nama misliti, kad bude video, da je simbol naše države tako raznolik te mu niti mi ne možemo protumačiti, koji je sasvim pravilan?

Taj je nedostatak uklonilo društvo Učiteljski dom u Mariboru, koje je naš državni grb izdalo u veličini 45x54 cm na dosta jakoj lepenki. Grb je vrlo lepo izraden, a glavno je to, da odgovara svim zahtevima heraldike te je dakle sasvim pravilan. Zato ga je Ministarstvo prosvete na osnovu mišljenja Glavnog Prosvetnog Saveta i na osnovi

mišljenja umetničkog odeljenja odobrilo odlukom O. N. broj 43.877/1926.

Grbu je priložen kratak opis, koji sadržava kratak razvitak grboslovlja i tumači razne boje i znakove u grbu. To je umesno i potrebno zato, jer se time širi pojam našeg pravilnog grba.

U prvome je redu dobro došao našim školama, jer ga mogu upotrebljavati i kao učilo. Tim putem će se najpre raširiti pravilno shvaćanje. Preporučujemo ga također svim našim državnim uredima, opštinama i narodnim društvima, jer nije samo simbol naše države, već služi i kao ures svakoj pisarni.

Stoji 20 Din, više 10 Din za poštarinu i frankovanje. Dobiva se kod Jugoslovenske Sokolske Maticе, Ljubljana, Narodni dom, Razašilje ga također nakladnik Učiteljski dom u Mariboru, u naročito zato samljenim omotima, u kojima je i najmanje oštećenje isključeno.

Tisoči delavcev

in delavk izdelujejo vsako leto dobre **PALMA**-podpetnike iz kaučuka. **PALMA** rabi vsak pešec. **PALMA**-podpetniki so cenejši in trpežnejši kakor najboljše usnje, nudijo elastično, dobrodejno hojo, preprečajo predčasno utrujenost in varujejo čevlje in telo.

*
Zahtevajte pri svojem čevljarju izrecno **PALMA**

Uprava Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije javlja svim bratskim župama i društvima te svoj braći i sestrama, da je dragi naš brat

Dr. Lav Mazzura

član uprave Saveza SKJ i starešina Sokolske župe Zagreb

taj stari i odlični sokolski radnik i borac, ostavio naše redove.

Slava i večan mu pomen među nama!

Poslednji mu bratski sokolski pozdrav: Zdravo!

Beograd, 28. marta 1930.

P.M. Petrovič
Trgovina porculana i stakla
Sušak, Strossmayerova 8

Prporoča se najstarejša slovenska plesarska, ličarska, sobo- in črkoslikarska delavnica
IVAN BRICELJ
LJUBLJANA, Dunajska cesta 16
Strokova izvršitev telovadnega orodja. Delo solidno, cene zmerne

Restauracija VAROŠKA PIVNICA
ZAGREB, GAJEVA ULICA 9
Poznata stara zagrebačka gostionica u sredini grada. Domaća kuhinja, prvorazredna vina i najbolje pivo. Na raznju pečeni janjci, odojci, race itd. Velika letna senasta bašta. Svake subote i nedelje koncertat vojne glazbe.
Sastajalište Sokola!
Cene umerene!
Vlasnik: **Čiril Tratnik**

Traže se prednjaci.
Sokolsko društvo u Tesliću (Bosna) traži sposobnog prednjaka, koji bi se mogao uposliti kao bravar, električar, vinkler ili stolar. Prednost imaju oni, koji su sposobni da vode kao dirigenti sokolsku muziku.
Istome društvu potrebna bi bila učiteljica osnovne škole, koja je sposobna prednjačica, a isto tako i učitelj radi organizovanja seoskih sokolskih četa i sokolskoga rada na selu. Za oboje bi društvo zamolilo premeštaj na nadležnom mestu. Teslić je oveliko i živo industrijsko mesto. Prijave pošaljite Sokolskom društvu Teslić.
Na području Kragujevačke sokolske župe može na jednom većem rudniku dobiti službu dobar sokolski prednjak. Znati mora srpsko-hrvatski. Po zanimanju može biti električar, kovač stolar, činovnik administrativne ili računske struke itd. Muzički narobraženi imaju prednost. Preuzco bi dužnost načelnika društva. Naslov i daljnje upute daje: Uprava Sokolskog Glasnika, Ljubljana, Narodni dom.

Mesne konzerve in mesne izdelke
najfinejše kakovosti dobavlja vsako količino
F. Slamič
Tvornica mesnih izdelkov in konzerv / Za izlete in potovanja najprikladnejši provijant Za sokolska društva tvorniške cene. / Brzjaviti: Slamič Ljubljana
LJUBLJANA, Gosposvetska c. 6
Telefon: 29-73 / Cene ugoone!

INDUSTRIJA SOKOLSKIH POTREBŠČIN
BRANKO PALČIČ
CENTRALA ZAGREB
ULICA KRALJICE MARIJE 6
Dobavitelj Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije.
Naslov za brzjavke: TRIKOTAŽA Zagreb
Telefon štev. 26-77
Podružnica BEOGRAD
Balkanska 24, Hotel Prag
Izvršim vse vrste sokolskih potrebščin za javni in zletni nastop članov, članice in dece točno po predpisih SKJ. Nadalje se priporočam vsem bratom za izdelavo najmodernijih civilnih oblek, katera izdelujem po najnovšem kroju v lastni delavnici.

Tko oglašuje, taj napreduje!

„Kavana Medulić“, Zagreb, Ilica 59
Elegantna i najmodernije uređena kavana. Svi domaći i inostrani časopisi. Iz kavana vozi lift u prvi sprat, gde se nalazi najveća DVORANA BILJARA sa osam biljara i separirane igračnice. Vino i pivo na čaše.
Sastajalište Sokola!
Vlasnik: **Čiril Tratnik**

KNJIGARNA
UČITELJSKE TISKARNE V LJUBLJANI
FRANČIŠKANSKA ULICA 6
TELEFON ŠT. 3397
RAČUN POŠTNE HRANIL. ŠT. 10.761
priporoča cenj. občinstvu in društvom svojo zalogo vseh pisarniških potrebščin. Lastna izdelovalnica šolskih zvezkov. Knjige iz inozemstva se naročajo pod najugodnejšimi pogoji. Knjigarna sprejema naročila na vse domače in inozemske liste, revije itd. — Velika izbira krasnih pokrajinskih in umetniških razglednic. Cene solidne! — Postrežba točna! — Zahtevajte cenike!

Širite sokolsku št. rano:
„SOKOLSKI GLASNIK“
„SOKO“ (pre „Prednjak“)
„SOKOLIĆ“
„NAŠU RADOST“

Tambure
najbolje, sremskog i Farkaševog sistema
preporuča poznata i najveća radnja
J. Vardian, Sisak 5
(SAVSKA BANOVINA)
Veliki cjenik sa slikama na zahtjev šaljem svakome bađava Sokolska društva dobivaju popust Odlikovan zlatnom kolajnom i diplomom

KLISIŠARNA ST. DEU LJUBLJANA-DALMATINOVA 13
vseh vrst po fotografijah ali rizbah izvrsnije za vsakovrsten tisk najsolidnejše

Obaveštavam braću Sokole, da **bojadišem** (barvam) platno, žuticu i gradel na druk u svim bojama (barvama) i na glatko u svim bojama.
Bojadisanje (barvanje) stoji po 1 m duljine a 0-80 m širine samo Din 2-50. Na taj način dolaze mušterije do jeftinije robe (po metru 1 Din i više), nego da kupuju gotovu robu. Pošiljku od preko 500 m prima naručitelj franko. Sve ostale upute mogu se dobiti kod mene.
Preporuča se svima Sokolima i Sokolicama
Ljudevit Wächtersbach, Čakovec
bojadisar (barvarija)

MEDIĆ-ZANKL
TVORNICE OLJA, FIRNEŽA, LAKOV IN BARV, D. Z. O. Z. CENTRALA V LJUBLJANI — LASTNIK FRANJO MEDIĆ
TVORNICE: LJUBLJANA-MEDVODE
PODRUŽNICE IN SKLADIŠČA MARIBOR — NOVI SAD
LASTNI DOMAČI PROIZVODI:
Laneno olje, firnež, vse vrste lakov, emajlno-lakastih in oljnatih barv. Kemično čiste in kemično olepšane kakor tudi navadne prstene barve vseh vrst in barvnih tonov, čopičev, steklarskega kleja itd. znamke „MERAKL“ za obrt, trgovino in industrijo, za železnice, pomorstvo in zrakoplovstvo.
CENE UMERJENE. ★ TOČNA IN SOLIDNA POSTREŽBA.

Semena
za polje in vrt nudi
SEVER & KOMP.
LJUBLJANA
Zahtevajte ponudbo!

TRGOVAČKA TISKARA
G. KRALJETA
SUŠAK
STROSSMAYEROVA
ULICA br. 7
UTEMELJENA
GODINE 1890
izvadjia svakovrsne tiskarske radnje brzo, čisto i jeftino.
BRZOJAVI: KRALJETA SUŠAK

TEOD. KORN, LJUBLJANA
POLJANSKA CESTA ŠTEV. 8
PREJE HENRIK KORN (USTANOVLJENA LETA 1852.)
Krovec, stavbni, galanterijski in okrasni klepar. Instalacija vodovodov. Naprava strelododov. Kopalniščne in klosetne naprave in centralne kurjave.

Specialna mehanična delavnica
za popravila pisarniških strojev, registriranih blagajn, foto, gramofonov in nalivnih peres. — Priporoča se
LUD. BARAGA ♦ LJUBLJANA
ŠELENBURGOVA ULICA ŠT. 6
Telefon 29-80

Posojilnica v Mariboru
Ustanovljena leta 1882. ● r. z. z. c. p. ● Telefon štev. 108
Narodni dom
Sprejema hranilne vloge v tekočem računu in na knjižice in jih obrestuje z dnevno razpolago po 5%, proti odpovedi na 3 mesece po 7%. Daje posojila proti vknjižbi po 8%, na menice po 9%. Stanje hranilnih vlog nad Din 80,000,000.—, rezervnih zakladov nad Din 5,000,000.—.

JUGOSLOVENSKA SOKOLSKA MATICA U LJUBLJANI
REGISTROVANA ZADRUGA S OGRANIČENIM JAMSTVOM
opskrbljuje u smislu člana 2. svojih pravila sve sokolske organizacije u zemlji sa svim potrepnostima, koje su potrebne za izvajanje programa i za postignuće ciljeva našeg Sokolstva. Izdaje i raspućava tiskanice, knjige i brošure sokolsko-programatskog, uzgojnog i propagandističkog sadržaja, plakate, diplome, značke, legitimacije i muzikalije.
Komisijska prodaja odora svijju kategorija.
NASLOV: JUGOSLOVENSKA SOKOLSKA MATICA, LJUBLJANA, NARODNI DOM
TELEFON BROJ 25-43. — POŠTANSKO ČEKOVNI RAČUN LJUBLJANA: 13.831
Zahtevajte cenik!

Željezara Vareš
Irška peč
Zaštitni znak
PERUN
Materijal: ljevano željezo
Broj 100
Visina 94 cm, presjek 34 × 30 cm, prostor grijanja 100 m³.
Broj 150
Visina 105 cm, presjek 38 × 31 cm, prostor grijanja 150 m³.
Broj 250
Visina 120 cm, presjek 41 × 34 cm, prostor grijanja 250 m³.
Broj 350
Visina 130 cm, presjek 45 × 39 cm, prostor grijanja 350 m³.
Rudarski proizvodi: hematit sa garantovanim sadržinom željeza od 60% na više. Prženi siderit i limonit.
Proizvodi visokih peći: sivo željezo taljeno sa drvenim ugljem za ljevaonice. Belo željezo i besemersko željezo za čelik.
Metalni odljevi: od bronca, mjedi, bakra, aluminija, sirovo i apretirano. Specijalni fosfori bronca za velika naprežanja.
Strojni dijelovi: za svakovrsnu industriju. — Kompletne transmisije itd.
Odljevi od sivog željeza: vodovodne i plinske cevi svijju dimenzija prema normalijama nemačkih inženjera sa kolčakom i pelešom, sa svim armaturama. Građevinski ljev, kao stupovi, armature za kanalizaciju, kompletne ljevane ograde itd.
Trgovački ljev: specijalni ljev, otporan protiv vatre i kiselinama. Strojni ljev, kao remenice, ležaji, spojke, slogovi (Radsätze) u sirovom stanju i apretirano u vlastitim radionicama.